

*Дани
Владе С.
Милошевића*

*Vlado Milosevic's Days
Бања Лука 2013.*

Владо С. Милошевић
Етномузиколог, композитор и педагог

Традиција као инспирација
Међународни научни скуп
(апстракт)

Бања Лука, 12. и 13. април 2013.

Академија умјетности Универзитета у Бањој Луци
Бања Лука - Република Српска

Владо С. Милошевић
Етномузиколог, композитор и педагог

Традиција као инспирација
Међународни научни скуп
(апстракти)

Бања Лука, 12. и 13. април 2013.

Програмски одбор симпозијума

Проф. др Соња Маринковић, Факултет музичке уметности у Београду

Проф. др Рајво Кузмановић, Академија наука и уметности Републике Српске

Мр Биљана Војводић, Министарство науке и технологије Владе Републике Српске

Проф. др Валерија Шауна, проректор за међународну сарадњу Универзитета у Бањој Луци

Проф. др Оливера Васић, Факултет музичке уметности у Београду

Проф. др Иван Чавловић, Музичка академија у Сарајеву

Проф. др Викторија Коларовска Гмирја, Факултет музичке уметности Скопје

Проф. др Ира Прадавов Крајчишиќ, Академија уметности у Новом Саду

Доцент мр Санди Додик, Академија уметности Универзитета у Бањој Луци

Младен Матовић, виши асистент, Академија уметности Универзитета у Бањој Луци

ПРОГРАМ

**ПРОГРАМ МЕЂУНАРОДНОГ НАУЧНОГ СКУПА
ВЛАДО С. МИЛОШЕВИЋ ЕТНОМУЗИКОЛОГ, КОМПОЗИТОР И
ПЕДАГОГ**

ТРАДИЦИЈА КАО ИНСПИРАЦИЈА

Универзитет у Бањој Луци, Академија умјетности
12-13. април 2013. године

Петак, 12.04.2013, у 10 часова
Камерна сала, први спрат

**СВЕЧАНО ОТВАРАЊЕ СИМПОЗИЈУМА
ТРАДИЦИЈА КАО ИНСПИРАЦИЈА**

Пленарна седница 11 часова
Предједава Соња Маринковић

Викторија Коларовска-Гмирја
МУЗИЧКО-ПЕДАГОШКИТЕ ИСТРАЖУВАЊА
НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА МУЗИЧКА УМЕТНОСТ ВО СКОПЈЕ

Мирјана Веселиновић Хофман
МУЗИЧКА ТИШИНА У КОМПОЗИЦИЈИ *ОНА* ИВАНЕ СТЕФАНОВИЋ
КАО ИЗРАЖАЈНО И ЗНАЧЕЊСКО ПОЉЕ ДВОСТРУКОСТИ
НИВОА ИНСПИРАЦИЈЕ ТРАДИЦИЈОМ

Мирјана Живковић
ЗАСТАВШТИНА ЈОСИПА СЛАВЕНСКОГ У БИБЛИОТЕЦИ ФАКУЛТЕТА
МУЗИЧКЕ УМЕТНОСТИ У БЕОГРАДУ

I Педагошке теме, сесија 1
Соба 2, петак 12.04.2013, 15.30 часова
Предједава Викторија Коларовска-Гмирја
Саша Павловић
БОСАНСКЕ НАРОДНЕ ПЈЕСМЕ ВЛАДЕ С. МИЛОШЕВИЋА
СА СТАНОВИШТА НАСТАВЕ РИТМА

Јелена Дубљевић
Љиљана Војкић
ЗАСТУПЉЕНОСТ ВИШЕГЛАСЈА У ЛИТЕРАТУРИ ЗА СОЛФЕЂО ОД ДРУГЕ
ПОЛОВИНЕ XX ВЕКА ДО ПРВЕ ДЕЦЕНИЈЕ XXI ВЕКА

Емилија Поповић

ТРАДИЦИОНАЛНЕ НАРОДНЕ ИГРЕ У РАЗВОЈУ МУЗИЧКИХ СПОСОБНОСТИ
КОД ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА

Ана Марија Боља

МУЗИЧКОТО ОБРАЗОВАНИЕ НА УНГАРСКАТА АКАДЕМИЈА ЗА ТАНЦ;
ТЕОРИЈА И ПРАКТИКА

Слободан Кадела

КАРАКТЕРИСТИКЕ ДЕЧЈИХ НАРОДНИХ ПЕСАМА НИШКОГ И
ЛЕСКОВАЧКОГ КРАЈА

Весна Здравковић

Александар Стојановић

ТРАДИЦИЈА КАО ОСНОВА МУЗИЧКОГ ОПИСМЕЊАВАЊА
У РАЗРЕДНОЈ НАСТАВИ

Сесија 1/2, соба 2, субота 13.04.2013. у 9 часова

Председава Вера Миланковић

Кристина Парезановић

ГАРГАНТУА И ПАНТАГРУЕЛ; ПОХВАЛА И ПОКУДА: ПЕДАГОШКЕ ИДЕЈЕ
ФРАНСОА РАБЛЕА И ЕРАЗМА РОТЕРДАМСКОГ У КОНТЕКСТУ АКТИВНОСТИ
ДЕЦЕ НА НАСТАВИ

Јелена Д. Цветковић

Миомира М. Бурђановић

УНИВЕРЗАЛНИ ЈЕЗИК МУЗИЧКЕ ИГРЕ

Нелена Ј. Вујошевић

ВИЗУЕЛИЗАЦИЈА МУЗИЧКОГ САДРЖАЈА КАО БИТАН ФАКТОР У
ПРОЦЕСУ АКТИВНОГ СЛУШАЊА МУЗИКЕ. ПОРТУГАЛСКО-БЕЛГИЈСКА
СТУДИЈА

Данијела Здравих Михаиловић

ПЕДАГОШКИ ПРИСТУП ТУМАЧЕЊУ ЕСТЕТСКОГ ДОЖИВЉАЈА МУЗИКЕ

Сесија 1/3, соба 2, субота 13.04.2013 у 14 часова

Председава Саша Павловић

Вера Миланковић

Милена Петровић

УМЕТНОСТ НАЈМАЊЕ ПТИЦЕ НА СВЕТУ: ХОР КОЛИБРИ
И ПЕДАГОШКО УМЕЋЕ МИЛИЦЕ МАНОЛОВИЋ
(ПОВОДОМ 50 ГОДИНА ОД ОСНИВАЊА ХОРА КОЛИБРИ)

Ведрана Марковић

НАРОДНЕ ПЈЕСМЕ ГРЂА КАО ПРИМЈЕРИ СА ЕЛЕМЕНТИМА МУЗИЧКОГ
ФОЛКЛОРА У НАСТАВИ СОЛФЕЂА

Славица Стефановић

МУЗИЧКЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ НАСТАВНИКА МУЗИКЕ У ОСНОВНОЈ
ШКОЛИ

Младен Маговић

МУЗИЧКА КУЛТУРА У ОСНОВНОЈ ШКОЛИ – НЕДОСТАЦИ И
НЕДОРЕЧЕНОСТИ АКТУЕЛНОГ НАСТАВНОГ ПЛАНА И ПРОГРАМА У
РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

Милена Срдњ

ИСХОДИШТА УМРЕЖАВАНИХ АКТИВНОСТИ КРОЗ РЕАЛИЗАЦИЈУ
ПРОЈЕКТА ФЕСТИВАЛ СОЛФЕЂА

II Музиколошке теме, сесија I

Соба 7, петак 12.04.2013, 15.30 часова

Председава **Ивана Мезић**

Соња Цветковић

ПРИСУСТВО МУЗИЧАРА ИЗ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ У КУЛТУРНОМ
ЖИВОТУ НИША ДО ПОЧЕТКА ДРУГОГ СВЕТСКОГ РАТА

Saša Božidarević

FORMALNI TIPOVI U UMETNIČKIM OBRADAMA NARODNIH PEŠAMA ZA
JEDAN GLAS I KLAVIR SRPSKIH AUTORA XIX I PRVE POLOVINE XX VEKA

Daniјela Stojanović

КОМПОЗИЦИЈА *СЕЛСКА СВИТА* С. СТОЈКОВА
КАО СТВАРАЛАЧКИ ПРОДУКТ НАРОДНОГ ДВОГЛАСНОГ ПЕВАЊА

Сања Божићаревић

ФОРМАЛНИ ТИПОВИ У УМЕТНИЧКИМ ОБРАДАМА НАРОДНИХ ПЕСАМА
ЗА ЈЕДАН ГЛАС И КЛАВИР СРПСКИХ АУТОРА XIX И ПРВЕ ПОЛОВИНЕ XX
ВЕКА

Данијела Стојановић

КОМПОЗИЦИЈА *СЕЛСКА СВИТА* С. СТОЈКОВА
КАО СТВАРАЛАЧКИ ПРОДУКТ НАРОДНОГ ДВОГЛАСНОГ ПЕВАЊА

Јелена Василакис

ИНСПИРАЦИЈА И УПОТРЕБА ПЕСМЕ *ЦВЕЂЕ ЦАФНАЛО* У ДЕЛИМА
С. С. МОКРАЊЦА, П. МИЛОШЕВИЋА И Д. РАДИЋА

Стефан Цветковић
МЕДИТЕРАН КАО ТЕМА У СРПСКОЈ МУЗИЦИ XX ВЕКА

Ленче Насев
БЕЛЕЗИ НА МУЗИЧКИТЕ ТРАДИЦИИ ВО МАКЕДОНИЈА НИЗ ВЕКОВИТЕ

Сесија II/2, соба 7, субота 13.04.2013. у 9 часова
Председава Мирјана Веселиновић Хофман

Биљана Милановић
МУЗИЧКИ СПЕКТАКЛ МАСОВНОГ НАЦИОНАЛИЗМА НА ПОЧЕТКУ XX
ВЕКА: ПРОСЛАВА ПЕДЕСЕТГОДИШЊИЦЕ БЕОГРАДСКОГ ПЕВАЧКОГ
ДРУШТВА

Милан Милојековић
Немања Святић
ПРИЛОЗИ ПРОУЧАВАЊУ КУЛТУРНОГ ЖИВОТА НОВОГ САДА НА
ОСНОВУ АНАЛИЗЕ ЧЛАНАКА У ДНЕВНИМ НОВИНАМА *ЈЕДИНСТВО*

Мелита Милин
МУЗИЧКО ГРАДИТЕЛСТВО ЈОСИПА СЛАВЕНСКОГ И ЉУБИЦЕ МАРИЋ:
ТАЧКЕ СПАЈАЊА И РАЗИЛАЖЕЊА

Снежана Ђукић Чамур
УЛОГА ТЕКСТА У СИМФОНИЗАЦИЈИ КАНТАТЕ *ВУЧЈА СО* ДУШАНА
РАДИЋА

Соња Маринковић
СТВАРАЛАШТВО РЕЦЕ МУЛИЋА И НАША ТРАДИЦИЈА ЗАБОРАВЉАЊА

Ања Лазаревић
ГУСТАВ МАЛЕР И *ВЕЛИКА* НЕМАЧКА СИМФОНИЈСКА ТРАДИЦИЈА

Сесија II/3, соба 7, субота 13.04.2013. у 13.30 часова
Председава Мелита Милин

Тијана Поповић Млађеновић
ЗНАЧЕЊЕ И ТУМАЧЕЊЕ МУЗИЧКОГ ВРЕМЕНА
ДЕБИСИЈЕВОГ ПРЕЛИДА *LA PUERTA DEL VINO*

Ивана Петковић
ДЕБИСИЈЕВИ ПИСАНИ ТРАГОВИ О ТРАДИЦИЈИ ФРАНЦУСКЕ
МУЗИКЕ У ПОЉУ *ЛОГИКА ДЕЛИРИЈУМА*

Наташа Турнић Борђић

АНТИКА У МЈУЗИК-ХОЛУ: МУЗИЧКИ „ПРЕВОД“ ШИКАСОВИХ
ПЛАСТИЧНИХ ПОЗА У БАЛЕТУ *МЕРКУР* ЕРИКА САТРИЈА

Ивана Медић

ОДГОВОРНОСТ НАШЕ ГЕНЕРАЦИЈЕ ЗА СУДЕБИНУ СВЕТА: НАПИСИ
АЛФРЕДА ШНИТКЕА О ЛУЧАНУ БЕРИЈУ

Ивана Перковић

Марија Масникова

ТРИСАГИОН АРВА ПЕРТА У ИКОНОЛОШКОМ КОНТЕКСТУ

Биљана Срећковић

ЗВУКОВИ ОРАЛНИХ ТРАДИЦИЈА КАО МАТЕРИЈАЛИ УМЕТНИЧКОГ
СТВАРАЊА: *ЖУДИЊА* АНЕЕ ЛОКВУД

II Музиколошке теме – посвета музика, сесија 4

Соба 9, петак, 12.04.2013. у 15.30 часова

Председава Вера Гајановић

Богдан Ђаковић

МАЛА СТУДИЈА СРПСКОГ СЛУЧАЈА: ОДНОС *МУЗИЧКОГ ЕТОСА* И
ВИНСКОГ ПОЈМА ТЕРРОАР (*TERROIR*)

Драган Ашковић

ОДНОС МЕЛОДИЈЕ И БОГОСЛУЖБЕНОГ ЈЕЗИКА У САВРЕМЕНОМ
ЦРКВЕНОМ ПЕВАЊУ

Марија Марковић

СРПСКО НАРОДНО ЦРКВЕНО ПОЈАЊЕ: ЈЕДАН ПРИЛОГ ИСТРАЖИВАЊУ
ПРОБЛЕМАТИКЕ КРОЈЕЊА НА ПРИМЕРУ СРЕЉАКА

Дарко Савић

ЛИТУРГИЈСКО ПОЈАЊЕ – БОГОСЛОВСКЕ СМЈЕРНИЦЕ ЗА БУДУЋНОСТ
СРПСКОГ ПЈЕНИЈА

Драгана Цвиковић Сарајлић

Биљана Павловић

ЦРКВЕНО ПОЈАЊЕ У НАСТАВНИМ ПЛАНОВИМА И ПРОГРАМИМА ЗА
ОСНОВНЕ ШКОЛЕ У СРБИЈИ ТОКОМ XIX ВИЈЕКА

II Музиколошке теме – историја и теорија извођаштва,
примењена музика, сесија 5, соба 9, субота 13.04.2013, у 9 часова
Председава Богдан Ђаковић

Светлана Стојановић Кутлача
ЕНЕРГИЈА МОДУСА

Смиљка Љ. Исаковић
САВРЕМЕНИ АСПЕКТИ ИНТЕРПРЕТАЦИЈЕ БАРОКНЕ МУЗИКЕ

Iaruna Denysenko
BAROQUE TRADITION IN THE CONTEXT OF CONTEMPORARY
PERFORMING ART

Тијана Лукић
ЕФЕКТИ ИНТЕРДИСЦИПЛИНАРНОГ ОБРАЗОВАЊА НА САВРЕМЕНУ
ИЗВОЂАЧКУ ПРАКСУ

Марија Ђирић
ФИЛМСКА ОПЕРА И АУДИОВИЗУЕЛНИ КОНЦЕПТИ
ЕЗЕНШТАЈНА И ПРОКОФЈЕВА

III Етнокорееолошке теме, сесија 1,
кабинет за етномузикологију,
субота, 13.04.2013, у 14 часова
Председава Оливера Васић

Селена Ракочевић
ОСТАВШТИНА ЕТНОКОРЕОЛОГА И КОРЕОГРАФА ЈЕЛЕНЕ ДОПУЋЕ

Весна Бајић Стојилковић
КОНЦЕПТ ПРОСТОРНЕ КОМПОЗИЦИЈЕ У КОРЕОГРАФИЈАМА НАРОДНИХ
ИГАРА ОЛГЕ СКОВРАН
Здравко Ранисављевић
ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ ОБЛИКОВАЊА ИГРАЧКЕ КОМПОНЕНТЕ ПЛЕСНОГ
ЖАНРА *КОЛО У ТРИ*

Весна Карип
ОДРЕЂЕЊЕ СИНТАГМЕ „ПЛЕСНА ПРАКСА“ У ЕТНОКОРЕОЛОШКОМ
ДИСКУРСУ. СЛУЧАЈ ПЛЕСНЕ ПРАКСЕ ДИНАРАЦА У ВОЈВОДИНИ

IV Музичка теорија – сесија 1,
соба 1, петак, 12.04.2013. у 15.30 часова
Председана Санда Додик

Јасна Вељановић
АРИЈА У КЛАВИРСКИМ ДЕЛИМА НЕМАЧКИХ БАРОКНИХ
КОМПОЗИТОРА: КЛАСИФИКАЦИЈА ФОРМЕ И СПЕЦИФИЧНОСТИ ГРАЂЕ

Милоје Николић
КОРИШЋЕЊЕ ВИЗУЕЛНИХ СХЕМА У АНАЛИЗАМА
РУКОВЕТИ СТЕВАНА СТОЈАНОВИЋА МОКРАЊЦА

Аница Сабо
НАСТАВА ПРЕДМЕТА МУЗИЧКИ ОБЛИЦИ У СРЕДЊИМ МУЗИЧКИМ
ШКОЛАМА

Гордана Грујић
КОНСТРУКЦИЈА РЕЧЕНИЦЕ У КЛАВИРСКИМ ТРИЛИМА ЛУИСА ШПОРА

Наташа Нагорни Петров
АКТИВНОСТ ДОМАЋИХ АУТОРА У СТВАРАЊУ УЧБЕНИКА
ПРЕДМЕТА *ХАРМОНИЈА* У ДРУГОЈ ПОЛОВИНИ XX ВЕКА

Валерија Казачић
ВАРИЈАЦИЈЕ – ТЕРМИНОЛОШКА И ТИПОЛОШКА ОДРЕЂЕЊА

Сесија IV/2, соба 1, субота 13.04.2013. у 9 часова
Председана Милоје Николић

Марко Алексић
ИЗМЕЂУ ФУНКЦИОНАЛНОСТИ И ХИПЕРТРОФИРАНОГ ТОНАЛИТЕТА:
УЛОГА ХАРМОНСКОГ ЛЕЗИКА У *ЛИРИЦИ* ПЕТРА КОЊОВИЋА

Санда Додик
АРХАИЧНО У МОДЕРНОЈ ТОНСКОЈ ВЕРТИКАЛИ ЦИКЛУСА *МУЗИКА*
ОКТОИХА ЉУБИЦЕ МАРИЋ

Александра Никовић
Ц-ДУР КАО ТОНАЛИТЕТ ТРИУМФА

Марко С. Милековић
ПРИНЦИП ТОНАЛНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ У КЛАВИРСКОМ КОМАДУ
НОВЕМБАР ИЗ ЦИКЛУСА *ГОДИШЊА ДОБА* П. И. ЧАЈКОВСКОГ

Срђан Тепарић
ИСПОЉАВАЊЕ РОМАНТИЗМА И ЊЕГОВА ВЕЗА СА МОДЕРНИЗМОМ У
IX СОНАТИ АЛЕКСАНДРА СКРЈАБИНА КРОЗ ПРИЗМУ АНТИТЕТИЧКЕ
КРИТИКЕ ХАРОЛДА БЛУМА

Атила Сабо

ODNOS NARATIVA I FORME U TREĆEM STAVU SEDMOG GUDAČKOG
KVARTETA PAULA HINDEMITA

Сесија IV/3, соба 1, субота 13.04.2013. у 14 часова
Председана Аница Сабо

Сенка Белић

ОД ИМИТАЦИЈЕ ДО ИНВЕНЦИЈЕ: *SOGGETTO* НЕКАД И САД

Зоран Божанић

О ПРОБЛЕМУ ТЕРМИНОЛОШКОГ ОДРЕЂЕЊА ОСНОВНИХ ВРСТА
ИМИТАЦИЈЕ

Маја Радивојевић

КАНОН У ЗАВРШНОМ СТАВУ МИСА
ЂОВАНИЈА ПЈЕРЛУИЋИЈА ДА ПАЛЕСТРИНЕ

Ана Перуновић Ражнатовић

ПОЛИФОНА КОНЦЕПЦИЈА ПОЗНИХ КВАРТЕТА ЛУДВИГА ВАН
БЕТОВЕНА

У Етномузиколошке теме, сесија 1,
кабинет за етномузикологију, други спрат,
петак, 12.04.2013. у 15.30 часова
Председана Мирјана Закић

Сања Пуван

ЗАСТАВШТИНА АКАДЕМИКА ВЛАДЕ С. МИЛОШЕВИЋА КОЈА СЕ ЧУВА
У МУЗЕЈУ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Aleksandar Dimitrijevi

THE CONTEMPORARY VS. THE TRADITIONAL WEDDING CYCLE IN THE
REGION SKOPSKA VLATIЈА: A COMPARATIVE STUDY

Мирјана Раић

ВОКАЛНА ТРАДИЦИЈА ДВОРА НА УНИ У ЕТНОГРАФСКИМ И
ЕТНОМУЗИКОЛОШКИМ ЗАПИСИМА

Ана Живчић

СТЕПЕН ТРАНСФОРМАЦИЈЕ ИНТОНАЦИОНИХ ОБЕЛЕЖЈА ВОКАЛНЕ
ТРАДИЦИЈЕ СРБА НА ПЕШТЕРСКО-СЈЕНИЧКОЈ ВИСОРАВНИ

Сања Ранковић

„ГРОКТАЛИЦА“ – МУЗИЧКА ФОРМА КРАЈИШНИКА У ВОЈВОДИНИ

Ивана Росић

ОБРЕДНЕ ПОВОРКЕ ЧАРОЛИЦА – ОД ПРВИХ ПОМЕНА ДО ДАНАС

Бранко Ђупурија

ВАРИЈАНТЕ И ЗНАЧЕЊА НАРОДНЕ ПЕСМЕ *А МОЈ ДРАГИ, ЦРНЕ ОЧИ*

Сесија VI /1 – Популарна музика,

кабинет за етномузикологију,

субота 13.04.2013. у 9 часова

Председава Весна Микић

Данка Лајић Михајловић

Мирјана Заскић

МЕЂУНАРОДНО ТАКМИЧЕЊЕ БРАС-ОРКЕСТРА

НА ДРАГАЧЕВСКОМ САБОРУ ТРУБАЧА

Iva Neaic

TRADITIONAL MUSICAL REVIVALS, STATE APPARATUSES

AND THE PERFORMANCE OF (AMBIVALENT) FEMININITY

Јелена Јовановић

ФOLK РИВАЈЛ И ЈУГОСЛОВЕНСКА УТОПИЈА

У РАНИМ ПЕСМАМА НЕДЕ УКРАДЕН

Марија Дузинић

КАФАНСКО МУЗИЦИРАЊЕ У БЕОГРАДУ ОД 1929. ДО 1941. ГОДИНЕ

Катарина Лазаревић

СРПСКА ТРАДИЦИЈА У ПОПУЛАРНОЈ МУЗИЦИ

Сесија VI /2 – Популарна музика, соба 9,

субота, 13.04.2013. у 14 часова

Председава Јелена Јовановић

Весна Микић

ИМА ВРЕМЕНА ЗА НАС: ПОП ОБРАДЕ КАО РЕ/ПОСТ ПРОДУКЦИЈСКЕ ПРАКСЕ У СРПСКОЈ ПОПУЛАРНОЈ МУЗИЦИ

Ира Проданов Крајишник

БОЕМСКА РАПСОДИЈА ИЛИ ПОСТМОДЕРНА ОКОМ ПОП МУЗИКЕ

Борислана Вучковић

РЕПОВАЊЕ *МОЈЕ ПРИЧЕ* И ИСТОРИЗАЦИЈА СЈЕЊАЊА

Адриана Сабо

КАКО ЈЕ *СВЕТ* (БИО) *ПОНОВО МЛАД*? ИНСПИРАЦИЈА ТРАДИЦИЈОМ У СТВАРАЛАШТВУ ГРУПЕ ВИДЕОСЕК

Филип Миликовић

СИМФОНИЈСКИ МЕТАЛ: СУСРЕТ РАЗЛИЧИТИХ МУЗИЧКИХ ЗАЈЕДНИЦА

Марко Алексић

Универзитет уметности у Београду

Факултет музичке уметности

Катедра за музичку теорију

marco77@gmail.com

ИЗМЕЋУ ФУНКЦИОНАЛНОСТИ И ХИПЕРТРОФИРАНОГ ТОНАЛИТЕТА: УЛОГА ХАРМОНСКОГ ЈЕЗИКА У ЛИРИЦИ ПЕТРА КОЊОВИЋА

Хармонски језик циклуса песама за глас и клавир *Лирика* Петра Коњовића, припадајући само по општим карактеристикама традицији позног романтизма, издваја се по чињеници да се налази на самој граници функционалне и хармоније максимално проширеног тоналитета. На аналитичком корпусу који броји осам од укупно двадесет четири песме овај рад покушаће да открије којим се поступцима постулира функционална логика тоналитета с једне стране, те како се манифестују трансформације ове логике, с друге стране. У расветљавању улоге хармонског језика у експресији текстуалног садржаја, рад ће се бавити моментима када хармонија постаје херменеутика поезије, међу којима значајно место припада специфичном нијансирању односа паралелних тоналитета као игре светлости и сенке. Осим тога, аналитички осврт бавиће се улогом прекомерних трозвучка, питањем хармонске динамизације каденце чијом се директном последицом сматра и одсуство тоналног заокружења као снажан антитрадиционални гест, те поступцима линеарне хроматизације која условљава посебне акордске односе итд. Рад ће имати за циљ и да понуди одговор на питање које хармонски релевантне консеквенце, осим специфичне функционалности на нивоу сплетова микротоналитета, резултирају из високе модулационе фреквенце у овим песмама. У најширем смислу, рад ће дати не само увид у овај веома значајан део Коњовићевог стваралаштва, већ и пресек стања на подручју развоја хармоније у овом жанру српске музике између два светска рата.

Драган Ашковић

Универзитет у Београду

Православни богословски факултет

askovic@ptt.rs

ОДНОС МЕЛОДИЈЕ И БОГОСЛУЖБЕНОГ ЈЕЗИКА У САВРЕМЕНОМ ЦРКВЕНОМ ПЕВАЊУ

Однос између богослужбених текстова и начина њиховог певања није се постављао као проблем све до појаве првих нотних записа нашег црквеног певања. Његово мелографисање је било од вишеструког значаја будући да је тиме ова врста музичког наслеђа спасена од заборављања али и од даљих измена. Међутим, све различитије акцендовање у богослужбеном језику које се испољава(ло) у

правопису, у изговору и певању указује на то да црквено певање не може бити заустављено у свом даљем и непрекидном развоју. Неколико карактеристичних мелодијских решења који су пронађени у савременом црквеном певању послужиле као пример за образложење поменутих ставова.

Весна Бајић Стојиљковић

Универзитет уметности у Београду
Факултет музичке уметности
Докторске студије етномузикологије
vesnactno@upmf.com

КОНЦЕПТ ПРОСТОРНЕ КОМПОЗИЦИЈЕ У КОРЕОГРАФИЈАМА НАРОДНИХ ИГАРА ОЛГЕ СКОВРАН

Разматрајући *кореографију народне игре* као јединствени феномен уметничког изражавања у коме су у нераскидивом синкретичком јединству обједињени покрет и звук, односно, игра и музика, кроз садејство других, за драматуршку реализацију битних елемената (полут костима, драмских дијалoga, певаних делова, сценографије и друго), у овом раду даће се предност посматрању просторне димензије у кореографији, која је резултат стваралачког процеса инсталисаног традицијом, али и другим плесним жанровима и традицијама, као и могућностима које пружа сам простор.

Моделовање простора, односно „компоновање“ подразумева „рад“ са одређеним (просторним) структурама које се међу собом преплићу, допуњују, надограђују, чиме се ствара комплексна форма односно сложена „просторна композиција“. Почетно полазиште, базирано на систему структуралне анализе покрета од стране студијске групе за етинокореологију међународног удружења ICTM, проширено је успостављањем адекватног система и метода за анализу просторне димензије у *кореографији народне игре*. Предложени концепт *просторне композиције* подразумева најпре издвајање појединих „стена“ односно *микосцена*, а у оквиру њих сагледавање *формација* и *путања кретања* у временској процесуалности. Кроз изабране *кореографије* Олге Скворан, зачетнице *кореографског стваралаштва* народних игара средином 20. века у Србији, биће предложен и метод за формалну анализу *просторне композиције* у циљу сагледавања тзв. просторне морфологије, чији је крајњи циљ трагање за композиционим решењима простора и специфичним „кореографским језиком“ аутора *кореографије*.

Сенка Белић

Универзитет уметности у Београду
Факултет музичке уметности
Докторске студије музичке теорије
rajaiboga@kbcnet.rs

ОД ИМИТАЦИЈЕ ДО ИНВЕНЦИЈЕ: SOGGETTO НЕКАД И САД

Полазна тачка овога текста јесте неслагасност између основног едукативног приступа контрапункту строгог стила са једне стране и аналитичке примене стеченог знања са друге стране из аспекта кантуса фирмуса. Описаној неслагасности *долатну* тежину даје теоријска поставка Ђозефа Царлиња која је у свом трактату *Le Istitutioni harmoniche* (1558) са нарочитом пажњом говорио о *soggetti*, својеврсном синониму

кантуса фирмуса и њиховом значају за ренесансног композитора. Док је у ренесанси кантус фирмус пре свега утемељен на концепту имитације већ постојеће музике или музичке идеје, данас се у уџбеничкој литератури о контрапункту кантус фирмус представља искључиво као плод инвенције студента. Проблем настаје када оскудно стечено знање о кантусу фирмусу треба аналитички применити. У тексту ће се искристалисати разлози и евентуална решења којима би се превазиласе описане несигласности.

Zoran Božanić

Univerzitet umetnosti u Beogradu

Fakultet muzičke umetnosti

Katedra za muzičku teoriju

zbozanic@gmail.com

O PROBLEMU TERMINOLOŠKOG ODREĐENJA OSNOVNIH VRSTA IMITACIJE

Sagledavanje raznih aspekata imitacione tehnike, u većoj ili manjoj meri je zastupljeno u gotovo svim udžbenicima kontrapunkta. Međutim, često se u njima pojavljuju značajne razlike u pristupima definisanju imitacionih parametara, klasifikovanju, imenovanju itd. Zato je u ovom radu dato kritičko sagledavanje poimanja imitacije, posebno njenog određenja po trenutku nastupa risposte. To je realizovano analizom udžbeničke literature. Detektovani su problemi povezani sa terminološkim pitanjima i razmotreni mogući načini njihovog prevazilaženja.

Ана Марија Боља

Унгарска академија за танц

info@holyaannamaria.hu

<http://holyaannamaria.hu/biocn.htm>

MUZIČKOTO OBRAZOVANIE NA УНГАРСКАТА АКАДЕМИЈА ЗА ТАНЦ: ТЕОРИЈА И ПРАКТИКА

Поврзан со називот на собирот (*Традиција како инспирација*), предложениот труд дава општ преглед за структурата на Унгарската академија за танц (УАТ), за музичкото образование на УАТ и имплементацијата на различни методи во постоечкиот систем на музичкото образование базиран на „Кодал-методот“.

Структура на УАТ (Унгарската академија за танц)

- Институт за образование на танц (уметници)
- Институт за образование на танц (педагози)
- Танц – научно-истражувачки центар
- Библиотека на УАТ
- Дом за ученици
- Средно училиште

Додипломски (ВА) и последипломски (МА) студии: класичен балет, етнокореологија (унгарски народни игри), модерен танц, латино и стандардни танци

- Структура на предметите
- Специфичности на различните видови на танц-образованието

Музичко образование: задолжителни предмети и курсеви по избор

- Теорија и историја на музиката
- Музика на XX век и современа музика
- Балетска музика
- Историја на музиката на бални танци
- Ритмички вежби и интерпретација на музиката
- Камерна музика

Специфичности на музичкото образование свързани со образованието на танчари и танцови педагози, посебен систем и методологија

Имплементација на традиционални и нови методи

Метод на Золтан Кодал

„Кодал-метод“ – база на музичката едукација во Унгарија

Метод на Орф

музичкото образование врз база на ритам, говор и движење

Метод на Далкроз

евритмика, развивање на ритмичките вештини преку движење

креативни идеи, корелација со методиката на танц

Важноста на практични музички предмети

Саша Божидаревиќ

Универзитет у Приштини

Факултет уметности у Косовској Митровици

sasabozidarevic@gmail.com

ФОРМАЛНИ ТИПОВИ У УМЕТНИЧКИМ ОБРАДАМА НАРОДНИХ ПЕСАМА ЗА ЈЕДАН ГЛАС И КЛАВИР СРПСКИХ АУТОРА 19. И ПРВЕ ПОЛОВИНЕ 20. ВЕКА

Фолклор као незаобилазни фактор у српској музици 19. и прве половине 20. века остаано је своје трагове у готово свим музичким жанровима, али је највећи утицај остварио у оним музичким формама у којима се одвија поступак директног преузимања његових изворних постулата (мелодије, метро-ритма, текста, формалног плана и слично) или се одвија минимални процес трансформисања, неких од његових оригиналних образаца. Као посебну жанровску групацију у оквиру музичких остварења генерисаних и инспирисаних фолклором (у временском периоду означеном у наслову овог рада), у којој бележимо велики ниво преузимања изворног фолклорног садржаја издвајамо *уметничке обраде народних песама за један глас и клавир*. Ова специфична поткатегорија соло песме, према свим есенцијалним обележјима исполеним у вокалној деонци, реферира на свој изворни контекст из кој је преузета, док се по правилу највећи ниво уметничке креативности испољава у клавирској деонци, јер она у највећем броју случајева поприма нефолклорна обележја. По сему судећи очување фолклорне делотворности поетско-музичког материјала који се уметнички уобличава у вокалној деонци један је од главних пројектованих циљева композитора који их

обрађују. С друге стране „ограничења“ (мелоритмичка, формална, текстуална) која са собом доноси преузети фолклорни цитат, намећу потребу компоновања креативне клавирске пратње која ће надоместити „недостатак“ уметничке инвенције у вокалној деоници. У таквим условима (ограничене улоге композитора), у којима се на бази преузетог ствара уметничка креација између осталог поставља се и питање форме. Генерално посматрано проблем форме *уметнички обрађених народних песама за један глас и клавир* може се свести на два суштинска питања: 1. у којој мери изворни (преузети) формални обрасци фолклорног цитата (народне песме) генеришу збирне формалне конструкције њихове уметничке обраде у оба сегмента музичког тока (вокалној деоници и клавирској пратњи) 2. да ли и у ком обиму клавирска пратња утиче на дестабилизацију или формирање нових формалних конструкција на укупном (збирном) формалном простору ове уметничке креације.

Драгана Цицковић Сарајлић

Универзитет у Приштини – Косовска Митровица

Факултет уметности у Приштини – Звезан

dsarajlic@gmail.com

Биљана Павловић

Учитељски факултет у Призрену – Лепосавић

bilja.pavlovic@yahoo.co.uk

ЦРКВЕНО ПОЈАЊЕ У НАСТАВНИМ ПЛАНОВИМА И ПРОГРАМИМА ЗА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ У СРБИЈИ ТОКОМ 19. ВИЈЕКА

У раду се разматра заступљеност црквеног појања у Наставним плановима и програмима за основне школе у Србији током 19. вијека. Циљ је да се укаже на значајну улогу црквеног појања у концепцији тадашње основношколске наставе. Анализирају се Наставни планови и програми и сагледива заступљеност и заспитно-образовни значај црквеног појања у настави. Осим што је црквено појање доприносило његовању и очувању православне ајерске традиције, оно је истовремено представљало темељ српског музичког образовања. У раду се примењују: анализа садржаја, дескриптивна и историјска метода.

Јелена Д. Цветковић

Миомира М. Ђурђановић

Универзитет у Нишу

Факултет уметности

ksnjakjelena@gmail.com

miomira.durdjanovic@gmail.com

УНИВЕРЗАЛНИ ЈЕЗИК МУЗИЧКЕ ИГРЕ

У раду је примењен широк теоријски оквир који указује на едукативан карактер музичких игара у домену процеса музичког образовања. Сагледава се и анализира интеракција између игре, музике и одражавања осећања. Истиче се образовна вредност музичке игре која свој стварни значај добија у музичко-педагошкој теорији и савременим педагошким концепцијама као спона невербалне са вербалном

комуникацијом. Разматра се делатност музичке игре одређене са свесно постављеним циљем, и њена улога у подстицању перформирања неструктурираних порука, обликовању свести о музици, стицању искуства и праксе, развијању когнитивних и психомоторних способности и вештина, и усвајању знања.

Соња Цветковић

Факултет уметности
Универзитет у Нишу
cvetkos@open.telikom.rs

ПРИСУСТВО МУЗИЧАРА ИЗ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ У КУЛТУРНОМ ЖИВОТУ НИША ДО ПОЧЕТКА ДРУГОГ СВЕТСКОГ РАТА

Сматравање процеса значајних за конституисање било ког урбаног простора подразумева проучавање начина обликовања и уписивања културних искустава у топографију града као тачку пресека плурализма и сусрета култура. По општеприхваћеним мишљењима, један од основних механизма тих процеса умрежавања је комуникација у виду трансмисије културних и уметничких елемената, традиција и достигнућа са различитих подручја. Постављајући историјски, идеолошки и културолошки контекст као оквир у којем се структурисало и развијало локални музички живот, у овом раду биће разматрана гостовања уметника из Босне и Херцеговине (певачких друштава, балетског и оперетског ансамбла Сарајевског позоришта, војних музичара) у Нишу до почетка Другог светског рата и уметничка комуникација између ова два удаљена географска подручја у супротном смеру (наступи нишких музичара, првенствено певачких друштава у Босни и Херцеговини). Историјска фактографија односи се, дакле, на осветљавање ових недовољно познатих сусрета и веза као и на њихов значај за разној музичког живота Ниша, али се у ширем контексту она може тумачити и као сведочанство културне политике једног времена.

Стефан Цветковић

Универзитет уметности у Београду
Факултет музичке уметности
Докторске студије музикологије
stfnale@pif.rs

МЕДИТЕРАН КАО ТЕМА У СРПСКОЈ МУЗИЦИ 20. ВЕКА

Културни контекст Медитерана присутан је у опусима српских композитора различитих генерација. У раду се даје преглед тематизација Медитерана у српској музици 19. и 20. века с циљем да се размотре његова вишеструка значења у домаћој средини и осветли улога музике у њиховом заступању. Дискусија се заснива на тези да се у позадини индивидуалних композиторских инспирација Медитераном, налази шира друштвена фасцинација овим поднебљем, а за коју постоје различити историјски (културни, национални и други) разлози.

Марија Ђирић

Универзитет у Крагујевцу
Филолошко-уметнички факултет
marijajcirkic@yahoo.com

ФИЛМСКА ОПЕРА И АУДИОВИЗУЕЛНИ КОНЦЕПТИ ЕЈЗЕНШТАЈНА И ПРОКОФЈЕВА

Крајем тридесетих година прошлог века, усред владавине холивудске класичне партитуре (до данашњих дана најкористијенијег начина опремања филма музиком), рођена је совјетска филмска опера. Овај образац, иако на изванредан начин може бити тумачен као подврста или подидентитет класичне партитуре, истовремено је превазилази из разлога давања музици далеко битније, повремено чак владајуће улоге унутар филмског система. Модел филмске опере какав долази из Совјетског савеза свој настанак дугује авангардним стремљењима Сергеја Прокофјева и Сергеја Ејзенштајна. Њихова сарадња се односи на два наслова, *Александар Невски* (1938) и *Иван Грозни* (1944/1945).

Иако је имао увид у начин рада утемељивача класичне партитуре, Макса Штајнера, Прокофјев га није подражавао. Приступно је надградњи ове форме. Написао је (класичне) партитуре које су истовремено функционисале као темељни конструктивни дајеу филмских опера због чега можемо да тврдимо да су *Александар Невски* и *Иван Грозни* померили стереотипе и значења музике у седмој уметности (и не само у оквирима филмске опере). С друге стране, провокативне Ејзенштајнове идеје о аудиовизуелном контрапункту, вертикалној монтажи, полифоном односу аспеката филма, монтажи атракција... иницирале су међу су теоретичарима филма и филмске музике читав круг питања, неретко погрешно тумачених. Нека и данас стоје без одговора. Полазећи од анализе наведених филмских опера, покушаћемо да раширимо битне поставке као и да понудимо могуће интерпретације, још један поглед на данас већ традиционалне али једнако свеже и инспиративне аудиовизуелне концепте двојнице аутора.

Бранко Ђупурија

branko24@open.telekom.rs

ВАРИЈАНТЕ И ЗНАЧЕЊА НАРОДНЕ ПЕСМЕ *А МОЈ ДРАГИ, ЦРНЕ ОЧИ*

У раду је реч о две варијанте ове песме забележене код дрежничких Срба. Прву варијанту ове песме забележили смо самим крајем осамдесетих година 20. века код српског становништва Дрежнице, на тромеђи Горског котара, Хрватског приморја и Лике. Песма је забележена од Јове Вухелића (1912) у селу Пражићи, врсног певача и играча познатог као Јово из Поља. Певана је уз лагано коло („коло“, „коло насуво“, „коло без музике“, „крижано коло“) уз које се, иначе, пева ојкан. Као таква ова је вредно сведочанство да су се и дуже песме лаганијег ритма певале уз ово коло. Другу, краћу и певану варијанту ове песме, под називом *О мој драги, црне очи*, забележили смо код Дрежничара који су се после Другог светског рата населили у Бајмок, у северној Бачкој. Забележена је у току 2012. године од

Наранце Радуловић (1941) родом из села Томићи, Електронски извори упућују још на две сличне песме, које се певају код муслиманског односно бошњачког становништва, под називом: *Ах мој Аљо, црне очи*. У раду се врши упоредна анализа ових песама и указује на значења која оне имају. У том контексту се указује и на друштвене и културне, посебно фолклорне, везе становништва Дрежнице са становништвом појединих крајева Босне.

Jaryna Denysenko

Graduate student IMFE of M. Rylsky
National Academy of Sciences of Ukraine
jarysa14@mail.ru

BAROQUE TRADITION IN THE CONTEXT OF CONTEMPORARY PERFORMING ART

This article is devoted to the popular link in contemporary performance – authentic performances of Baroque and Renaissance works on original or similar old instruments. In Europe the widely used term “historically informed performance” (“historically informed performance practice” or HIP) reflects the performer’s ability to interpret the original musical text. Interest in the authentic sound of early music arose at the turn of the 19th and 20th centuries in connection with the researching of Arnold Dolmèč *Music performance XVII-XVIII centuries (The Interpretation of the Music of the 17th and 18th Centuries*, London, 1915). Author, Arnold Dolmèč (1858-1940) reconstructed copy of the old instruments and performed the music of those periods by himself.

Achievements in this area by well-known musicians – K. Deberajner, A. Schweitzer, V. Landovskaya – at 50-th of XX century formed an independence performing link (G. Leonghardt, N. Hamoncourt, T. Koopman, Keiko and brothers-ensemble La Petite Bande, F. Bruggen, P. Herreweghe, D. E. Gardiner, K. Gogvud, R. Goebel, R. Jacobs, Christie, Suzuki, K. Russe, etc.). In the modern wind performance, in particular, oboe’s practice, where the development of authentic playing is closely linked to its scientific comprehension, among oboists are well-known names of A. Bernardini, M. Pons’ele, F. Nodel, A. Koshelev, K. Afken, P. and A. Grazzi. Their playing arts are present traditions of the most famous centres of specialized studying for Baroque musicians, – Amsterdam, Hague and Utrecht Royal Conservatories (Netherlands), Basel Schola Cantorum Basilensis (Switzerland), Berlin Music Academy (Germany), London’s Royal Academy of music (United Kingdom).

In the Baroque period, which is considered to be revolutionary in many arts, musical instruments fully expressed their individual nature. A new idea about the function of accompaniment, focused ones attention on instrumental solo sound. Tools, that have long time played a role of choral ensemble’s accompany, now received their individual characteristics. Reform of instrumental construction at the same time was directed at control of height, dynamics, timbre’s and intonational individuality, which means by analogies with the flexibility of the human voice.

Language of Baroque music – as more important than the language of emotions – was built on the Baroque rhythmical and intonational models, that give various possibilities for imagination of the interpreter. It is a well-organized and

clear-artikulated music, the expression of which lies near the idea of "musical communication", "intellectual games". Accordingly to that changed the character of the solo and ensemble playing: personal importance of every wind instrument's timbre in ensemble's score acquires symbolic meaning of "generalization". About technologies and expressive possibilities of the authentic oboe's performance and about its prospects were talking the well-known Baroque oboists – Alfredo Bernardini and Philipp Nodel, and their authoritative opinions widely reflect the concept of a new stage in the development of this art.

Aleksandar Dimitrijevski

University "St. Cyril and Methodius" Skopje

Faculty of Music Arts

Ethnomusicology dept.

Republic of Macedonia

ace_dimitrij@yahoo.com

THE CONTEMPORARY VS. THE TRADITIONAL WEDDING CYCLE IN THE REGION SKOPSKA BLATIJA: A COMPARATIVE STUDY

The wedding customs are most prolific and most preserved among all of the customs in Macedonia. They are rich in segments which apply a variety of musical genres as a source of interpretation or simply as a musical background. In this context, this paper focuses on one specific case of traditional wedding customs from the region Skopska Blatija near by the city Skopje. Skopska Blatija is a flat field region. It is noticeable that these traditional wedding customs differ from the wedding customs in the other neighboring regions surrounding the city of Skopje which are mostly mountainous. Even more, there are significant differences between the traditional and the contemporary form of the wedding customs in this region which shows the acceptance of new customs and rejection of some of the old ones. In this paper I will try to determine the basic segments and the changes of the mentioned wedding customs, mostly those ones accompanied by music.

Санда Додик

Универзитет у Бањој Луци

Академија умјетности

Катедра за музичку теорију

sandadodik@gmail.com

АРХАИЧНО У МОДЕРНОЈ ТОНСКОЈ ВЕРТИКАЛИ ЦИКЛУСА МУЗИКА ОКТОИХА ЉУБИЦЕ МАРИЋ

Стилска дихотомија односа архаично – модерно представљена је у циклусу *Музика октоиха* Љубице Марић транспарентно, кроз различите компоненте музичког тока. Модернистички обојен хармонски језик оштро контрастира једноставности и јасноћи дијатонских осмогласничких модалних токова. Афирмишући фолклор као

примарно извориште, ауторка је организовала модеран звучни простор заснован на специфичним хармонским комплексима. Модуси преузети из црквених напјева улотријебљени су линеарно и вертикално и представљају базу из које се развија оригиналан, модеран звук.

У композицијама циклуса *Музика октоиха* музичко мишљење је у великој мјери оријентисано на хоризонталне токове, те сходно томе и динамика музичког тока произилази превасходно из „судара“ слободних полифоних слојева. У овом раду дат је преглед сазвучја која репрезентују новаје тенденције засноване на савременим композиционим начелима и/или имају исходиште у фолклору, односно архаичном звуку: квартни, односно квинтни акорди, затим сазвучја у којима се истиче интервал секунде, карактеристичан за нашу фолклорну праксу, као и сазвучја која представљају вертикалну пројекцију линеарног тока – љествичне основе (цјеловите или њеног дијела), мотивског садржаја, односно садржаја у коме се испољавају законитости неког вида тонске серије. Диференцирани по типу, не по улози, ови акорди представљају самосталне структуре особене звучне вредности.

Јелена Дубљевић

Универзитет уметности у Београду

Факултет музичке уметности Београд

Љиљана Војкић

Висока школа струковних студија за образовање васпитача Пирот

dubljevic@yahoo.com

ЗАСТУПЉЕНОСТ ВИШЕГЛАСЈА У ЛИТЕРАТУРИ ЗА СОЛФЕЂО ОД ДРУГЕ ПОЛОВИНЕ 20. ВЕКА ДО ПРВЕ ДЕЦЕНИЈЕ 21. ВЕКА

У литератури за солфеђо из прве половине 20. века вишегласни примери били су заступљени у мањем броју, у виду додатка који је садржао претежно двогласје, као и трогласне и четворогласне примере. Милоје Милојевић је у уџбенику *Основна теорија музике у вези са ритмичким и мелодиским вежбањима – према новом наставном програму* (1940) за стварање вишегласних композиција користио народне мелодије и ауторске текстове, док је Миодраг Васиљевић, у уџбеницима *Нотно певање у теорији и пракси I* (1940) и *Нотно певање у теорији и пракси II* (1940), једногласне народне мелодије, из различитих крајева Краљевине Југославије, задевао у вишегласно рухо.

Временом, вишегласје добија на значају. С тим у вези, настају посебне збирке вишегласних примера, превасходно намењене певању и записивању, које садрже фрагменте из литературе и ауторске (коауторске) примере. Осим тога, у додатној литератури за солфеђо проналазимо и двогласни ритам. Вишегласни примери су, такође, интерполирани у уџбеничку литературу на свим нивоима музичког школовања.

За разлику од скромних почетака, вишегласје је постало предмет интересовања многих аутора и обухватило различите видове испољавања, док је његова заступљеност у основном, средњем и високошколском музичком образовању условљена захтевима наставних програма.

Марија Думнић

Музиколошки институт САНУ, Београд

marijadumnic@yahoo.com

КАФАНСКО МУЗИЦИРАЊЕ У БЕОГРАДУ ОД 1929. ДО 1941. ГОДИНЕ

О музичком животу у градским срединама у Србији постоји невелик број научних текстова, а понајмање је било анализе народног музичирања. Градска народна музика, као што је типично за жанрове популарне музике, углавном није била предмет етномузиколошког бележења, а касније ни проучавања. За њену изузетну виталност у свакодневной пракси свакако је кључно извођење у кафанама, односно специфичним културним просторима у којима су наступали професионални музичари. У овом раду биће представљено кафанско музичирање у Београду у периоду од 1929. до 1941. године, односно међуратном периоду током којег је путем програма Радио Београда услед честог емитовања музика из београдских кафана постала веома популарна, а нарочито ће се размотрити аспекти овог музичирања на основу еснафских званичних аката. Материјал на основу којег се врши реконструкција музичирања у кафанама у Београду прикупљен је архивским истраживањем, па се овим радом уједно указује на важност тумачења старих музичких снимака, као и на значај проучавања званичне документације о аспектима музичирања у етномузикологији. Другим речима, посебно је наглашен проблем веродостојности извора у реконструкцији историјата народне музике.

Богдан Ђаковић

Универзитет у Новом Саду

Академија уметности

bogdandj@eunet.rs

МАЛА СТУДИЈА СРПСКОГ СЛУЧАЈА: ОДНОС МУЗИЧКОГ ЕТОСА И ВИНСКОГ ПОЈМА *TERROIR* (*TERROIR*)

Циљ овог теоријски постављеног текста је проналажење заједничких елемената између дискурса *музички етос* и винског појма *terroir* у доменима савремене производње вина. Користићени метод је упоредно сагледавање асоцијативно широко схваћених заједничких елемената ове две стваралачке праксе. Одређујући кључна својства парадигме *музички етос* са једне стране и винског карактера локалних и интернационалних сорти у односу на значење појма *terroir* са друге, рад заступа идеју о потенцијалном заједничком промовисању различитих културних догађаја и музичких фестивала са новим домаћим достигнућима у сфери винкултуре.

Сњежана Ђукчић Чамур
Универзитет у Источном Сарајеву
Музичка академија
snezanadjukic@hotmail.com

УЛОГА ТЕКСТА У СИМФОНИЗАЦИЈИ КАНТАТЕ *ВУЧЈА СО* ДУШАНА РАДИЋА

Вокално инструментално стваралаштво Душана Радића чини доминантну област његовог укупног композиторског дјеловања. Радић је написао укупно девет композиција посвећених вокално инструменталном медијуму. Свака од њих се сврстава у широко свађен појам кантате, а готово половина вокално инструменталних кантата је инспирисана поезијом Васка Попе. Аутор рада ће настојати утврдити каква је улога текста у Радићевој кантати *Вучја со*, насталој на стихове истоимене збирке Попине поезије. На које начине и у којој мјери поетска основа утиче на кондензију макроформе, гдје је доминантан утицај поетског а гдје искључиво музичког садржаја на укупни доживљај дјела, да ли су ова два елемента синхронизована – само су нека могућа питања о обликовној или пак, секундарној улози Попиног текста у Радићевој кантати.

Gordana Grujić
Универзитет у Банjoj Луци
Академија умјетности
Катедра за музичку теорију
gocasavic84@gmail.com

КОНСТРУКЦИЈА РЕЧЕНИЦЕ У КЛАВИРСКИМ ТРИЈА ЛУИСА ШПОРА

Реченичне конструкције имају најзначајнију улогу у конструкцији Шпорових клавијирских трија. У њима је примарна класичарска тенденција. Ипак, поједине реченичне конструкције се опiru стандардној, квадратној класификацији и представљају сложене видове реченичних конструкција. У даљем раду, слиједи статистички приказ најчешћих синтаксијских рјешења, уз посебан осврт на специфичније конципиране реченице које садрже различите видове девијација (најчешће у виду интерполације материјала и романтичарске праксе «измјештанја» елемената развоја у репризне одсјеке).

Смиљка Љ. Исаковић
Мегатренд универзитет
Факултет за културу и медије у Београду
smiljkais@gmail.com

САВРЕМЕНИ АСПЕКТИ ИНТЕРПРЕТАЦИЈЕ БАРОКНЕ МУЗИКЕ

Од почетка 20. века барокна музика, као и инструменти тог периода, учествују равноправно на концертним сценама света. Интерпретација барокне музике на нашим просторима не одговара стандардима који су постигнути у свјету.

Да би се изводила аутентично, блиско ономе како се изводила у време свог настајања, потребно је упознати се са њеним одредницама онако како су их користили бирокни композитори. Осим стилских карактеристика, посебних за сваку европску националну школу и индивидуалне композиторе, значајно је упознавање са историјски одговорно приређеним нотним текстом, као полазном информацијом, затим карактеристикама извођења као што су избор темпа, баланс звучних боја, употреба импровизације и прелудирања, добар укус као последњи естетски критеријум, избор и употреба теорије афеката, а све у служби преношења музичких емоција композитора, преко извођача на публику, у славу етоса, барокног схватања да музика позитивно мења слушаоца. Потреба директнијег упознавања са карактеристикама барокне музике у нас требало би да прати светски тренд, који је скоро један век окренут њеном оживљавању и постављању у главне музичке токове. Проучавање и извођење барокне музике на релевантан начин, развијан и примењиван већ неколико деценија на иностранним музичким просторима, помогао би нашим музичарима да се укључе у широки простор барокне музике, која већ дуже време доживљава свој проcvат и ренесансу на концертним подијумима широм света.

Aleksandra Ivković

Univerzitet u Kragujevcu

Filološko-umetnički fakultet

aleksandra83@gmail.com

C-DUR KAO TONALITET TRIJUMFA

Neretko se u literaturi, tonalitet C-dur tumači kao „apsolutna pobeda svetlosti nad tamom“, kaže se da predstavlja „najlepši prodor svetlosti“, što sve ukazuje na njegovu najčešću konotaciju, a to je trijumf. U različitim stilovima, ovaj tonalitet se postavlja u različite kontekste iskazivanja ovog osećanja. U baroku i klasicizmu to i jeste najčešće njegovo semantičko određenje. U romantizmu, brojne apoteoze i himne ukazuju na trijumf transcendencije, dok u modernizmu, izvorno poimanje tonaliteta trijumfa biva rehabilitivano referiranjem na barokni opseg značenja ovog tonaliteta. Ovaj rad će kroz odabrane primere, upravo da se bavi ovim različitim kontekstima.

Jelena Jovanović

Muzikološki institut SANU, Beograd

jelena1333@gmail.com

ФOLK РИВАЈВЛ И ЈУГОСЛОВЕНСКА УТОПИЈА У РАНИМ ПЕСМАМА НЕДЕ УКРАДЕН

Неда Украден је прославила четрдесет година своје певачке каријере. Живи у Београду, редовно наступа у Србији и на ширем простору некадашње Југославије. Почети и развој њене каријере везани су за Сарајево и за југословенску забавно-музичку сцену. Учествовала је на великом броју фестивала штром СФРЈ и снимила

више албума различитих жанровских оријентација.

У овом раду, чији је циљ и да делимично премости празнину у домаћим написима о популарној музици у СФРЈ, биће посвећена пажња песмама (углавном) из периода од 1973. до 1978. године, када је Неда Украден сарађивала са вокално-инструменталним саставом Камен на камен и са ауторима (музике, текстова и аранжмана) Николом Боротом и Владом Милошем. Композиције из тог времена достигле су висок степен популарности, али се не помињу ни у једној научној студији посвећеној популарној музици и друштвено-политичком контексту седамдесетих година, па ни у антологијским издањима о забавној музици тог доба. Узрок томе вероватно су специфичности овог репертоара, које га чине посебним у односу на познате трендове тог времена; с друге стране, оне га доводе у врло инспиративну везу са данашњим тенденцијама у жанру *world music* у Србији.

Песме о којима је реч биће позиционирале у следећим контекстима: 1) популарних музичких трендова у Југославији и у иностранству тог доба, посебно америчког *фолк ривајала*; 2) песама посвећених Јосипу Брозом Титу, какве су у то време компоноване и извођене од стране више утледних југословенских стваралаца из жанра забавне музике; и најзад 3) данашњег *world music* жанра: могуће је идентификовати заједничке црте раних песама Неде Украден са новијим или најновијим остварењима, сличног или битно различитог основног усмерења.

Валерија Капачки

Универзитет у Крагујевцу

Филолошко-уметнички факултет

Одсек за музичку уметност

Катедра за музичку теорију и педагогију

valja72@gmail.com

ВАРИЈАЦИЈЕ – ТЕРМИНОЛОШКА И ТИПОЛОШКА ОДРЕЂЕЊА

Тема са варијацијама у класификацији формалних типова представља најмање стандардизовану појаву. Дуг развојни пут варијација резултирао је разновидношћу тих појава, које су довеле до вишеструких типологија варијација, а у раду се сучељавају понуђене типологије. Развојни пут варијација указује на њихову двоструку функцију: као процеса и као форме. Историјски посматрано, варијације су до 18. века пласиране као процес (у том смислу, различите појаве су називане варијацијом/варијацијама), а крајем 18. века се уводи термин тема са варијацијама за идентификацију појаве теме са низом варијација као формалног обрасца. У даљем развоју, тема са варијацијама представља спој технике и форме. Понуђене типологије у највећој мери се ослањају на њихов хронолошки развој (Weber, Fischer, Nelson, Sisman, Perić i Skovran) али и на врсту варирања у њима (Шукерман, Асафјев, Протопопов, Fischer).

Весна Карин
Универзитет у Новом Саду
Академија уметности
kayesna@uni-hor.com

ОДРЕЂЕЊЕ СИНТАГМЕ „ПЛЕСНА ПРАКСА“ У ЕТНОКОРЕОЛОШКОМ ДИСКУРСУ. СЛУЧАЈ ПЛЕСНЕ ПРАКСЕ ДИНАРАЦА У ВОЈВОДИНИ

Разматрањем одређеног термина, као што је у овом случају синтагма „плесна пракса“ проширују се потенцијали и перспективе теоретског дискурса у оквиру етнокореологије, као самосталне научне дисциплине, у којој он још није прецизно детерминисан.

Терминологишко и концептуално одређење појма „пракса“ је изузетно широко, јер је то питање у којем се сусрећу етнологија, антропологија, филозофија, социологија, као и студије културе, те се самим тим поменути појам трансформише и унеколико мења и модификује своје значење у зависности од теоријске концепције. Ослањајући се, с једне стране, на општу, марксистичку, Бурдијеову и Шуваковићеву дефиницију термина „пракса“, и, с друге стране, на термин „плес“ дефинисан као целовит феномен у којем су у нераскидивом синкретичком јединству обједињени звук и покрет, у овом раду ће бити разматране могућности концептуализације појма плесне праксе у етнокореологији, а на примеру плесова које изводи динарско становништво у Војводини. Уношење овог концепта у етнокореолошки дискурс, не само да ће проширити истраживачка изворишта и теоретске потенцијале саме дисциплине, већ ће и омогућити њихово интердисциплинарно умрежавање са другим хуманистичким наукама.

Слободан Кодела
Универзитет у Нишу
Факултет уметности
Одсек за музичку уметност
koban64@gmail.com

КАРАКТЕРИСТИКЕ ДЕЧЈИХ НАРОДНИХ ПЕСАМА НИШКОГ И ЛЕСКОВАЧКОГ КРАЈА

Циљ овог истраживачког прилога је у тесној вези и у складу са нашим општим едукативним настојањима за сагледавањем карактеристика дечјих народних песама нишког и лесковачког краја. Поменути карактеристике односе се на ове обредно-обичајне жанрове у којима се деца јављају као ствараоци и извођачи истих, а који су настали као резултат дечје маште и инвентивности. Уважавајући рад не тако бројних аутора и истраживача дечјих песама нишког и лесковачког краја, ми смо у континуитету од неколико година извршили сопствена теренска истраживања, те их овом приликом износимо кроз анализу у прилогу.

Викторија Коларовска-Гмирја

Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје
Факултет за музичка уметност – Скопје
Катедра за музичка теорија и педагогија,
музикологија, композиција и диригирање
vkolarovskagmirja@gmail.com

МУЗИЧКО-ПЕДАГОШКИТЕ ИСТРАЖУВАЊА НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА МУЗИЧКА УМЕТНОСТ ВО СКОПЈЕ

Научната дејност е една од важните граници во вкупната дејност на Факултетот за музичка уметност – Скопје, покрај образовната и уметничката. Научните истражувања се одвиваат главно во рамките на последипломските студии – магистерски и докторски. Токму областа на музичката педагогија е најзастапена кај кандидатите кои се определуваат за научна работа. Основните насоки на музичко-педагошките истражувања се: општа музичка педагогија, педагогија на специјалното музичко образование (теориски предмети), инструментална педагогија. Темите на истражувањата се сврзани со историја на музичката педагогија во Македонија, различни аспекти на музичката култура на учениците (музичките способности, искуство, ставови), методски поставки во општото и специјалното музичко образование и сл. Истражувањата се обавуваат во сите региони на Република Македонија со учениците и наставниците – претставници на различни етнички групи. Во рамките на музичко-педагошките истражувања за прв пат во Македонија се спроведени два стандардизирани теста: тестот *“Primary Measure of Music Audiation (PMA)”* на Edwin Gordon и тестот *“Singing Voice Development Measure (SVDM)”* на Joanne Rutkowski. Во текот на истражувачката дејност создадени се повеќе дигитални бази на податоци за различни сегменти на музичката педагогија погодни за понатамошната употреба.

Данка Лајлић Михајловић

Музиколошки институт САНУ, Београд

Мирјана Закић

Универзитет уметности у Београду
Факултет музичке уметности
Катедра за етномузикологију
mira.zakic@gmail.com

МЕЃУНАРОДНО ТАКМИЧЕЊЕ БРАС-ОРКЕСТРА НА ДРАГАЧЕВСКОМ САБОРУ ТРУБАЧА

Развојни пут Драгачевског сабора трубача у Гучи (основаног 1961. године) доминантно је обележен прерастањем иницијалног локалног оквира овог фестивала у манифестацију мултикултуралног профила, најпре, на националном (мултиетничком) нивоу, а, потом, и широк, интернационалног размера. Све бројнији ревијални наступи иностраних оркестара у Гучи, који су, у оквиру културних дијалога уобичајених за фестивалске ситуације, све квалитетније презентовали

репертоар трубача из Србије, сугерисали су идеју о ширењу такмичарског програма у интернационалном правцу. Установљење међународног такмичења управо на јубиларном, 50. Сабору (2010) говори о растућем значају стратегије разумевања, уважавања и промовисања културних различитости у културној политици Сабора. Уобичајени репертоар ревијских представљања иностраних оркестара одређено је концепт такмичарских наступа, који налаже извођење једне од задатих традиционалних мелодија из Србије и једне по слободном избору, којом треба да се представи музичка култура средине из које оркестар долази.

Наступи страних оркестара на досадашњим међународним такмичењима указали су на различита поимања и интерпретације музичких традиција: оних са подручја Србије, чији доживљај је требало да изразе, и сопствених, које је требало да приближе саборској публици. Тако су се у програмима неких од оркестара нашле и уметничке композиције инспирисане фолклорним играма, па и оне које припадају другим жанровима националне уметничке музике. Избор репертоара, интерпретације мелодија, састав оркестара, презентација стила, третман музичке традиције, комуникација са аудиторијумом – представљају главне пунктове дискутовања у овом раду. Из њих се, потом, издвајају ефекти оваквог мултикултуралног концепта, а, у складу с тим, и позиционираност међународног такмичења у контексту осталих такмичарских и институционализованих мулти/интеркултуралних програма на Дригачевском сабору трубача.

Ања Лазаревић

Универзитет уметности у Београду

Факултет музичке уметности

Докторске студије музикологије

anjalaharevic@yahoo.com

ГУСТАВ МАЛЕР И ВЕЛИКА НЕМАЧКА СИМФОНИЈСКА ТРАДИЦИЈА

Последњи велики симфоничар, последњи романтичар, композитор аустријског *fin-de-siècle*-а, зачетник музичког модернизма – којом год од ових широко прихваћених синтагми „дефинисали“ Густава Малера (Gustav Mahler), једно је сигурно – био је једна од најважнијих фигура музичке уметности и симфонијског стваралаштва крајем 19. и почетком 20. века у Аустроугарској, Европи, а у последњим годинама свог живота, и у Америци.

Симфонија је са Бетовеном постала монументална музичка „врста“ у којој се манифестовала композиторска амбиција која је посезала за нечим највишим. Бетовенова „сенка“, која је заклањала све који су се „усудили“ да након њега компоњују симфоније, крајем 19. века била је чини се, већа него икада. Малер никада није учествовао у „јавним“ расправама везаним за немачку симфонијску традицију, тако популарну кроз читав 19. век. Свој став о томе није јавно изнео, колико је познато, ни усмено ни писмено. Био је један од многих који су ватрено промовисали Бетовеново стваралаштво, али исто тако, био је први композитор који се није „борио“ са Бетовеновим наслеђем, већ се, можда, за разлику од свих до тада, директно надовезао на његово стваралаштво.

Питања која се у овом раду разматрају јесу: коју симфонијску традицију наставља Густав Малер као и какав је његов однос према Бетовеновом наслеђу и програмској музици.

Катарина Лазаревић

Универзитет у Крагујевцу
Филолошко-уметнички факултет
katarinalazarevic87@gmail.com

СРПСКА ТРАДИЦИЈА У ПОПУЛАРНОЈ МУЗИЦИ

Неуобичајено спајање српских традиционалних културних вредности и популарне музике, као изданка глобалних друштвених, економских и политичких кретања на Западу и у Америци, нашло је своје место и у локалном окружењу какво је наше. Наиме, прожимање наизглед неспојивих културних елемената у Србији је свој естетски ниво вредан пажње достигао 2001. године када је изашао албум *Изнад Истока и Запада* чији су текстови преузети из пера владине Николаја Велимировића. Управо је овај неуобичајени социолошко музички феномен подстакао културолошко испитивање засновано на спајању српске хришћанске традиције и популарне музике. У овом раду, испитујући однос између локалних карактеристика хришћанске религије и глобалног феномена – рок музике, дошло се до консолидације како заједначких, тако и дисјунктивних процеса у нашем времену, издижући се као специфичан синкретички феномен који завређује подробније испитивање. Како би се што веродостојније објаснио овај несвакидашњи спој, у раду ће бити коришћен интердисциплинарни приступ кроз повезивање сазнања из респектабилних области – културологије, естетике и музикологије.

У нашој културној средини ово није једини пример прожимања рок музике и хришћанских текстова, тако да нам истраживање односа између њих и њиховог различитог контекста много више открива о музици и њеном значењу у нашем друштву, од чисто музиколошког приступа. Веома је значајан и убрзан развој медија масовних комуникација који доводи до значајног супституисања односа између пошњоца и примаоца уметничке поруке, чиме се снакако измешта начин перципирања свих аспеката живота, па тиме и музике.

Tijana Lukić

Универзитет уметности у Београду
Интердисциплинарне студије
Докtorsке студије Теорије уметности и медија
tijana.lukic.82@gmail.com

EFEKTI INTERDISCIPLINARNOG OBRAZOVANJA NA SAVREMENU IZVOĐAČKU PRAKSU

Promene koje su izazvane prisustvom digitalne tehnologije u svim procesima muzičkog stvaralaštva, izvođaštva i postprodukcije, dovele su do kompleksnijeg načina na koji se muzika promišlja i uči. Postojanje digitalnih i redizajniranih instrumenata, interaktivnih sistema i izvođenja kompozicija uz pomoć računara, nameće potrebu za novom metodologijom izučavanja muzike i potrebu za novinama u obrazovanju u cilju formiranja savremenih izvođača. U ovom tekstu će biti analiziran značaj

savremene muzičke izvođačke prakse koja ima institucionalnu podršku u umetničkom obrazovnom procesu na univerzitetima za interdisciplinarna istraživanja u zapadnim zemljama. Neophodnost takvog obrazovanja se nameće prvenstveno zbog toga što heterogenost savremenog umetničkog dela ne ograničava delo na završen umetnički produkt i jedinstvenost discipline iz koje je delo nastalo, već ona pomera pažnju na izvođenje kompletnog izvođačkog procesa koji je određen metodama pripremanja, stvaranja, izvođenja i arhiviranja, i to u odnosu na discipline čijim je ukrštanjem delo nastalo/realizovano. U tekstu će biti sagledan i kontekst kulturološke pozicije multidisciplinarnog obrazovanja koje ujedinjuje digitalne tehnologije, muziku i nauku.

Соња Маринковић

Универзитет уметности у Београду

Факултет музичке уметности

Катедра за музикологију

sonja.marinkovic@gmail.com

СТВАРАЛАШТВО РЕЦЕ МУЛИЋА И НАША ТРАДИЦИЈА ЗАБОРАВЉАЊА

Рецо Мулић (1923–1982), црногорски композитор који је, после студија композиције на београдској Музичкој академији у класи Марка Тајчевића, своју професионалну делатност везао за косовскометохијске просторе, у свом опусу бележи углавном дела крупне форме (*музичка драма *Легенда о смрти хероја*, *Прва симфонија* и *Косовска симфонија*, балети *Легенда о победи* и *Нита* (недовршен), кантате *Поема за њих* и *Југославија*, свита за гудачки оркестар *Призренски акварели*, филмска и позоришна музика), али и бројна, успела и популарна дела из области камерне и вокалне музике, обраде народних песама. Данас, тридесет година после смрти аутора његов опус се нашао у драматичном процесу покиданих комуникација између родне Црне Горе, у којој његов рад због непостајања услова за рецепцију углавном није био познат, Пригитите у којој се делимично чувају нека од његових дела, али под измењеним идентитетом аутора (*Rexho Mulliqi*) који је неприхватљив наследницима његових ауторског права, и историје српске музике у којој се његово место готово не препознаје. Циљ овог рада је да осветли клучна питања могућих одређења овог југословенског аутора и укаже на значај његовог стваралачког доприноса.*

Марина Марковић

Универзитет уметности у Београду

Факултет музичке уметности

Докторске студије музикологије

marimar@eunet.rs

СРПСКО НАРОДНО ЦРКВЕНО ПОЈАЊЕ: ЈЕДАН ПРИЛОГ ИСТРАЖИВАЊУ ПРОБЛЕМАТИКЕ КРОЈЕЊА НА ПРИМЕРУ СРЂАКА

Разматрање проблематике кројења у српском народном црквеном појању имплицира и покушај да се сагледа степен до којег адаптација напева Осмогласника на друге текстове може утицати на измену њихових музичких карактеристика.

Усмерен на том циљу, овај рад је заснован на истраживању песама Србљака, црквене богослужбене књиге у којој су сакупљене службе са кратким биографијама српских светитеља, распоређене према месецима и данима црквене године. Разлози који су утицали на овакав избор материјала за проучавање леже, како у чињеници да су у питању богослужбени текстови који се кроје по мелодијама Осмогласника, тако и у великом националном значају песама Србљака: ради се, напиме, о уметничким творевинама са јединственом улогом у очувању и ширењу вишевековне традиције српских светитељских култова.

Изложени резултати истраживања односе се превасходно на специфичности мелодијске структуре, то јест формалне организације песама посвећених српским светитељима, уочене у поступку компаративне анализе музичких карактеристика песама Србљака и Осмогласника.

Vedrana Marković

Univerzitet Crne Gore
Muzička akademija Cetinje
vedrana.mark@t-com.me

NARODNE PJESME GRBLJA KAO PRIMJERI SA ELEMENTIMA MUZIČKOG FOLKLORA U NASTAVI SOLFEDA

Grbalj je oblast crnogorsko-primorskog zaleđa sa vrlo specifičnom narodnom muzičkom tradicijom. Prema dosadašnjim saznanjima, ova oblast nije mnogo privlačila pažnju etnomuzikologa. Najstarije stručno interesovanje za dio muzičke tradicije Grblja pripisuje se dr Matiji Murku, dok je u novije vrijeme od velikog značaja rad mr Zlate Marjanović, koja u svojoj knjizi *Narodna muzika Grblja* stručno i opsežno opisuje karakteristike muzičkog folklora pomenute oblasti. Specifične muzičke karakteristike pjesama, njihova metro-ritmička i melodijsko-sazvučna komponenta, te oblik, privukle su našu pažnju kao pedagoga. U radu se predstavljaju narodne pjesme iz Grblja koje bi mogle biti interesantni primjeri za savladivanje i utvrđivanje problema kojima se bavi nastava solfeda.

Младен Матовић

Univerzitet у Бањој Луци
Академија уметности
Катедра за солфеџо и музичку педагогију
matovic.mladen@yahoo.com

MUZIČKA KULTURA U OSNOVNOJ ŠKOЛИ – НЕДОСТАЦИ И НЕДОРЕЧЕНОСТИ АКТУЕЛНОГ НАСТАВНОГ ПЛАНА И ПРОГРАМА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

Прошла је готово читава деценија од када је у постдејтонској Босни и Херцеговини на самом тим и у Републици Српској, званично започета свеобухватна реформа цијелокупног образовног система. Нова концепција деветогодишњег школовања

predstavlja jednu od najznačajnijih novina u oblasti osnovnog obrazovanja, koja je pored organizaciono-strukturalne donijela i temeljnu promjenu u samom pristupu obrazovanju.

Aktuelni nastavni plan i program u Republici Srpskoj primjenjuje se upravo od „reformске“ školske 2003/04. godine, dok su njegove neznatne izmjene usvojene 2006. i 2009. godine. U skladu sa savremenim pedagoškim stremljenjima i odredbama Okvirnog zakona o osnovnom i srednjem obrazovanju BiH, nastavni program predmeta Muзичка култура је свом већем дијелу конципиран веома флексибилно. Имајући у виду тренутни степен отворености наставног плана и програма са аспекта садржаја, овим радом се жели указати на потенцијалне проблеме у реализацији наставног процеса, који би се могли јавити као последица недоречености, те сувише уопштеног начина формулисања садржаја музичке наставе унутар појединих предметних подручја. Истраживање ће потражити одговоре на питања да ли актуелни наставни план и програм нуди јасан оквир, довољну основу и адекватан путоказ за његову квалитетну практичну примјену у учионици.

Ivana Medić

Muzikološki institut SANU, Beograd

ivamedera@yahoo.co.uk

ODGOVORNOST NAŠE GENERACIJE ZA SUDBINU SVETA: NAPISI ALFREDA ŠNITKEA O LUČANU BERIJU

Neverovatno kompleksna *Sinfonija* (1968) italijanskog avangardnog kompozitora Lučana Berija (1925–2003) obično se smatra za model koji je poslužio Alfredu Šnitkeu (1934–1998) da komponuje svoju jednako kompleksnu, za sovjetske uslove revolucionarnu, Prvu simfoniju (1968–1972). Sam Šnitke negirao da je bio inspirisan Berijevom kompozicijom i isticao da je ideju za Prvu simfoniju dobio nekoliko godina pre nego što je čuo *Sinfoniju*. Međutim, već početkom sedamdesetih godina Šnitke je detaljno analizirao *Sinfoniju*, napisavši esej posvećen njenom trećem stavu (*Scherzo*) pod naslovom: „Treći stav Berijeve *Sinfonije* – stilski kontrapunkt, tematsko i formalno jedinstvo u kontekstu polistilizma, širenje koncepta tematizma“. Pored ovog članka, Šnitke je razmatrao Berijeva dela u još dva eseja posvećena različitim problemima savremene muzike: „Polistilistične tendencije u modernoj muzici“ i „Nov pristup komponovanju – statistički metod“. Šnitke konzistentno naziva Berija „polistilističnim“ kompozitorom, te pomoću svojih analiza Berijevih ostvarenja prezentuje i afirmiše vlastiti kompozicioni metod. U ovom radu razmotriću Šnitkeove tekstove u kontekstu sovjetske/ruske recepcije Lučana Berija, koga su ruski muzički pisci (npr. Akopjan, Aranovski, Ivaškin) često poredili sa Šnitkeom i to ne uvek afirmativno. Ovi kritičari – školovani na socrealističkoj estetici – smatrali su da je Berio isuviše „apstraktan“, „intelektualan“, „hladan“ kompozitor, dok su u Šnitkeovom opusu pronalazili „etičke vrednosti“. Na takvo poređenje verovatno ih je naveo očigledan nedostatak realističkih prikazivačkih gestova u Berijevom delu, koje je sagledavano kao demonstracija čisto formalističkog kompozicionog virtuoiziteta. Međutim, sam Šnitke je u Berijevim kompozicijama identifikovao različite narativne

strategije i diskurzivne slojeve. Namera mi je da pokažem da se „programi“ koje je Šnitke pripisao Beriju, kao i hermeneutička čitanja kreativnih odluka njegovog italijanskog savremenika, mogu shvatiti i kao vidovi elaboracije Šnitkeove vlastite metodologije i ideologije. Pokazaću u kojoj se meri Šnitke identifikovao sa Berijem, te postaviti pitanje da li ga je na neki način pogrešno shvatio i protumačio, usled toga što je na njegov opus projektovao sopstvene kreativne dileme i ciljeve.

Vesna Mikić

Univerzitet umetnosti u Beogradu

Fakultet muzičke umetnosti

Katedra za muzikologiju

vmikić@eunet.rs

IMA VREMENA ZA NAS: POP OBRADU KAO RE/POST PRODUKCIJSKE PRAKSE U SRPSKOJ POPULARNOJ MUZICI

Praksa tzv. „obrade“ (engl. *cover*) konstituise značajan, izuzetno živ i intrigantan segment popularne muzike. U rasponu od najranijih aranžmanskih remedijacija i prepeva stihova na srpski jezik, preko „vernih“ kopija do žanrovskih ukrštanja, obrade se ispostavljaju kao jedan od konstituentata tradicije (srpske) popularne muzike. Pored „obrazovne“ funkcije koja je bila i primarna u ranim decenijama razvoja popularne muzike, te povremenih „parodijsko-ironičnih“ postmodernističkih upisa, obrade se u savremenoj epohi, koja se naziva i erom postprodukcije (N. Burio), ukazuju ne samo kao konstituenti tradicije, prakse kojima se konstruiše tradicija, već i, u njihovim različitim vidovima, kao prakse koje aktuelizuju specifične razlike između efekata nostalgije i retromanije. Sposobnost prisvajanja i pokazivanja različitih produkcijskih praksi upravo je ono što ustanovljava legitimitet obrada i poziva na interpretaciju, posebno ako se ima u vidu globalna aktuelnost RE(tro) trendova.

Вера Миланковић

Милена Петровић

Универзитет уметности у Београду

Факултет музичке уметности

p.milena@eunet.rs

УМЕТНОСТ НАЈМАЊЕ ПТИЦЕ НА СВЕТУ: ХОР КОЛИБРИ И ПЕДАГОШКО УМЕЋЕ МИЛИЦЕ МАНОЈЛОВИЋ (ПОВОДОМ 50 ГОДИНА ОД ОСНИВАЊА ХОРА КОЛИБРИ)

Детство проведено у природи села Жабаљ у великој мери се одразило на уметничку и стваралачку каријеру Милице Манојловић. Љубав према музици и певању буди прва учитељица, Мајарница Ирена Флитнер у основној школи, а касније чувени професор певања Ертил у Новом Саду, где је Милица завршила средњу музичку школу. После студија теоретско-наставничког одсека на Музичкој академији у Београду, професор Бингулац је помогао Милици да се запосли у Радио Београду као спољни сарадник. Захваљујући упорности Драгољуба Ерића, тадашњег шефа музичке продукције у Радио Београду, Милица оснива хор Колибри 1963. године.

Певало се природно, са јасном дикцијом и прецизном артикулацијом, уз подешавање боје тона стилско-естетским захтевима жанра песме, чиме се постизала гинкост гласа и подстицала култура слушања. Да би све то постигла, Милица је спремно користила читав низ прича, асоцијација, покрета рукама, добро познату децу, њихове потребе, интересовања и могућности. Постоји посебан речник термина који у једној речи симболизују читав скуп свесних радња, од положаја тела, поставке вокалне технике, артикулацијских прилагођавања тексту, па све до организацијских и техничких договора око распореда проба. Покушаћемо да дочарамо педагошко умеће Милице Манојловић кроз приказ система хора и проба, рада на увећавању и поставци нове песме, као и одабраних композиција које звучно поткрепљују тврђу о високим уметничким квалитетима хора Колабри.

Биљана Милановић

Музиколошки институт САНУ, Београд

milanovic@beograd.com

МУЗИЧКИ СПЕКТАКЛ МАСОВНОГ НАЦИОНАЛИЗМА НА ПОЧЕТКУ 20. ВЕКА: ПРОСЛАВА ПЕДЕСЕТГОДИШЊИЦЕ БЕОГРАДСКОГ ПЕВАЧКОГ ДРУШТВА

Тродневна светковина организована поводом прославе пола века рада Београдског певачког друштва 1903. представљала је једно од најмасовнијих националних окупања у Србији тога времена. Обухватала је певачку популацију из Београда, Крагујевца, Пожаревца, Шапца, Лознице, Паланке, Алексинца, Пирота, Врања, Земунa, Панчева, Чакова, Руме, Вуковара и Митровице, огроман број грађана престонице, локално приградско и сеоско становништво и многе госте из разних крајева српске државе и дијаспоре. На прослави је у једном тренутку присуствовало чак 10.000 људи, што упечатљиво говори о прихваћености најстарије хорске дружине у Србији, њеној способности да организује и изнесе један такав догађај, као и о масовној рецепцији хорске песме коју су сви слојеви српског друштва доживљавали као ознаку националног идентитета.

Сложена концептуалност хорске прославе настављала је дотадашњу традицију ефемерног спектакла, који је кроз симболичке ловорке, свечане обреде, театрализацију градеког простора и синкретизам различитих уметности смитовао одређене политичке поруке. Међутим, хорска светковина указивала је и на промене у односу на форме ефемерног спектакла у Србији 19. века. Уместо ранијих концепција слављења владара, политичких личности или државних празника, идеолошке поруке измештају се у сферу културе, а меморијализација хорског датума легитимнише музику као доминантну снагу националне хомогенизације.

Ове промене означавале су процесе социјално-политичког реструктурирања тадашњег српског друштва, што ће у раду бити посебно контекстуализовано. Пажња ће се усмерити на различите стратегије произвођења нације и њене традиције кроз симболичке садржаје прославе. У тим оквирима биће размотрени и најважнији сегменти светковине, попут постављања темеља за Уметнички дом, историјског концерта и певачке утакмице.

Марко С. Миленковић
Универзитет у Нишу
Факултет уметности
lionheartmarko@gmail.com

ПРИНЦИП ТОНАЛНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ У
КЛАВИРСКОМ КОМАДУ *НОВЕМБАР* ИЗ ЦИКЛУСА
ГОДИШЊА ДОБА П. И. ЧАЈКОВСКОГ

Рад се бави истраживањем тоналитета постављеног на широку основу, уз традиционалну функционалност, те функционалност модификовану у складу са захтевима проширеног тоналитета, са благо изданим елементима модалне хармоније, уз лако премештање тоналне основе у паралелни тоналитет (рус. *переменимый лад*), те третирану тоналност на неигтонској грађи. Стимулусни услови различитих нивоа тоналности – изабрана изражајна средства, одају слику богатог експресивно-кolorистичког концента, са гравитирањем ка тоналном центру који остаје сачуван и неомолбан, представљајући Чајковског традиционалистом, постој руске душе, аутентичним представником словенског, руског гла.

Мелита Милин
Музиколошки институт САНУ, Београд
melita_milin@yahoo.com

МУЗИЧКО ГРАДИТЕЉСТВО ЈОСИПА СЛАВЕНСКОГ И ЉУБИЦЕ МАРИЋ:
ТАЧКЕ СПАЈАЊА И РАЗИЛАЖЕЊА

Међусобна блискост између Јосипа Славенског и Љубице Марић очигледна је у равни њихових општих музичкоестетичких ставова, док је она то у нешто мањој мери у погледу средстава која су они употребљавали при реализацији својих замисли. Ова тврдња се ипозето не односи на њихове опусе у целини, посебно када се има у виду постојање радикалне експресивистичке фазе у раду Марићеве током тридесетих година прошлог века; не случајно, то је био и једини период њеног композиторског рада када није била у додиру са народном или црквеном музичком традицијом. Изузетно је ценила тринаест година старијег Славенског, свог првог професора композиције, и била му захвална за савет да настави школовање у Прагу, као и за сву помоћ да се та идеја спроведе у дело. Немамо довољно података о њиховим међусобним контактима по композиторском повратку у Београд 1938. године, све до изненадне смрти Славенског 1955.

Најбитније што је професор превео ученици била је љубав за народно музичко благо, а део тога било је и упућивање у начине како да оно буде преобликовано индивидуалним стваралачким чином, потом и интегрисано у уметничко музичко дело. У српској музикологији већ је уочена сродност између *Симфоније Оријента* (1934) Славенског и *Песима простора* (1956) Марићеве. Да ли су та два вокалноинструментална дела само површно слична, или се може говорити о дубљим повезаностима између њих, пре свега на нивоу

muzičkoizražajnih sredstava – ostaje da se utvrdi. Potrebno je razmotriti i druga dela ovih kompozitora, ona u kojima su razlike između njih kao stvaralaca uočljivije.

Filip Milinković

Univerzitet umetnosti u Beogradu

Interdisciplinarne studije

Doktorske studije Teorije umetnosti i medija

filip.milinkovic85@gmail.com

SIMFONIJSKI METAL: SUSRET RAZLIČITIH MUZIČKIH ZAJEDNICA

U toku razvoja heavy metal muzike kao žanra najveći uticaj, pored roka, bluz a i ritam i bluz, svakako je imala klasična muzika. Posebno se može primetiti široko rasprostranjena adaptacija tipičnih harmonskih sekvenci i virtuosnih praksi XVIII veka, naročito onih karakterističnih za Baha (Bach) i Vivaldija (Vivaldi). Mnogi od najznačajnijih i najuticajnijih izvođača bili su klasično muzički obrazovani. Ne retko su bendovi i izvođači ukazivali na direktne uticaje i inspiraciju koju su dobijali iz bogate istorije klasične muzike, a mogu se naći i brojni slučajevi korišćenja direktnih citata i obrada poznatih klasičnih dela.

Nije stoga iznenađujuće da je u toku razvoja ovih tendencija u okviru žanra došlo i do ideje direktnog spajanja izvođačkih praksi metala i klasične muzike u vidu jedne od njenih najmonumentalnijih formi izražavanja – simfonijske muzike. Jedan od najranijih primera ove sinteze bi svakako bio *Koncert za grupu i orkestar* koji su 1969. godine izveli grupa Deep Purple i Kraljevska filharmonija iz Londona, što je kasnije inspirisalo najpoznatiji primer ovakve sinteze, koncert i album *S&M* grupe Metalika (Metallica) 1999. godine. Paralelno sa evolucijom žanra i stvaranjem tehničkih i komercijalnih uslova, počeo je da se povećava broj bendova koji su radili na ovakvim i srodnim projektima, tako da se počelo govoriti o stvaranju specifičnog novog žanra koji je nazvan *simfonijski metal*.

Osnovno pitanje koje se povodom kodifikacije žanra *simfonijskog metala* postavlja odnosi se na međusobnu interakciju žanrova metal i klasične simfonijske muzike. Ono može biti sagledano tragom postavki Franka Fabrija (Fabri) korišćenjem njegove teorije muzičkih žanrova, korišćenjem sistematizacije pravila definisanja žanra kroz određene *generičkih pravila* i razumevanje statusa žanra u *muzičkoj zajednici*.

Kao primer za analizu u ovom radu poslužiće jedan od novijih projekata ovog tipa: koncert koji je 2007. godine održao bend Terion (Therion) u saradnji sa Operskim festivalom u Miškolcu.

Ovaj koncert se može smatrati jednim od novih koraka ka ispunjavanju implicirane svrhe i potencijala sadržanog u samom žanru simfonijskog metala. Sinteza klasičnog i metal sastava, kao i sinteza programa iz njihovih uobičajenih polja delatnosti približava ideal potpune sinteze novog i starog. Sledeći logični korak u realizaciji potencijala žanra bi svakako bila trajna i potpuna organska povezanost klasične i metala, kako u sastavu, tako i kroz programsku povezanost u vidu koncertnog dela koje ravnopravno uključuje kompozitorske i izvođačke prakse obe tradicije.

Milan Milojković
Nemanja Sovtić
Univerzitet u Novom Sadu
Akademija umetnosti
Katedra za Muzikologiju i etnomuzikologiju
milanmuz@gmail.com
nemanja.sovtic@gmail.com

PRILOZI PROUČAVANJU KULTURNOG ŽIVOTA NOVOG SADA NA OSNOVU ANALIZE ČLANAKA U DNEVNIM NOVINAMA *JEDINSTVO*

Dnevne novine *Jedinstvo*, organ Demokratske stranke, koje su 1919. godine počele da izlaze u Novom Sadu, pružaju veliki broj informacija značajnih za proučavanje kulturnog i konkretno, muzičkog života ovog grada. Pored toga što je upravnik ovog lista i autor izvesnog broja tekstova u njemu bio slavni srpski kompozitor Petar Konjović, ovo glasilo otvara i brojne druge provokativne teme. Veoma naglašen ideološki fluks članaka iz ovih novina, proizašao iz činjenice da je Demokratska stranka o kojoj je ovde reč bila monarhistička partija koja je propagirala ideje nove zajedničke kraljevine, obuhvata i pisanje o kulturnim pitanjima koja se tiču pre svega Novog Sada, ali uz česte osvrtne na probleme državnog ili svetskog nivoa. Samim tim, naša analiza članaka koji se tiču muzike i njenog konteksta nastoji da osvetli kako nedovoljno istraženi muzički život grada koji se našao u novoj državi, tako i ideološke matrice koje su strukturisale kulturni diskurs tog vremena. Istraživanje koje smo sprovedi obuhvata prvu godinu izlaženja lista, sa fokusom na članke o muzici i posebno, muzičku kritiku. Međutim, kako je spektar tema o kojima se pisalo u *Jedinstvu* veoma širok, probleme u vezi sa muzikom smo pratili i kroz tadašnji društveni kontekst, od tekstova koji se bave drugim umetnostima, preko onih posvećenim opštim kulturnim pitanjima do političkih pa i ekonomskih napisa. Zajedničko istraživanje je rezultiralo različitim tekstovima koji se, iako probleme osvetljavaju iz različitih uglova, mogu smatrati ravnopravnim činiocima iste analitičko-teorijske celine.

Натанша Нагорни Петров
Универзитет у Нишу
Факултет уметности
Одсек за општу музичку педагогију
cairni@junis.ni.ac.rs

АКТИВНОСТ ДОМАЋИХ АУТОРА У СТВАРАЊУ УЉБЕНИКА ПРЕДМЕТА ХАРМОНИЈА У ДРУГОЈ ПОЛОВИНИ 20. ВЕКА

Музичка педагогија на нашим просторима у другој половини 20. века креће се линијом развоја. Пораст уџбеничних издања видљив је и у области Хармоније која заузима веома важну улогу у поступном и свеобухватном формирању музичке личности. Систем средњег и високог музичког образовања красила је педагошка делатност великог броја школованих композитора, извођача, диригената, педагога, музиколога који су своје стечено знање, искуство, систематичност и креативност претварали у све богатији уџбенички фонд прилагођен различитим узрастима и нивоима хармонског знања.

Рад обухвата анализу уџбеника *Хармонија* чији су аутори били активни педагози са простора тадашње државе: М. Радековић, В. Перичић, М. Тајчевић, Н. Девчаћ, Ф. Лотка, М. Ј. Шкерјанц, М. Живковић, Д. Деспић. Указује се на разлике у класификацији материје, избору, обиму и ширини обухваћене материје, редоследу излагања, начину шифровања, терминологији. Новостворени уџбенички фонд предмета Хармонија у периоду друге половине 20. века добро је полазиште за квалитетан и дефинисан наставни процес који би могао довести до веће заинтересованости ученика и студената свих нивоа музичког образовања за сам предмет и његову креативну димензију.

Ленче Насев

Универзитет „Гоце Делчев“ Штип
Факултет за музичка уметност
Република Македонија
lence.nasevi@ugd.edu.mk

БЕЛЕЗИ НА МУЗИЧКИТЕ ТРАДИЦИИ ВО МАКЕДОНИЈА НИЗ ВЕКОВИТЕ

Во музиката генерално може да се издвојат три вида на традиции: фолклорна, црковна и професионална. Овие традиции меѓусебно влијаат една врз друга. Тие се разликуваат според функцијата на нивната употреба и изразните средства. Овој труд претставува вовед за поватамошни систематски, сесопатни и компаративни проучувања на македонската музичка фолклорна, црковна и професионална традиција.

Iva Nenic

Univerzitet umetnosti
Fakultet muzičke umetnosti
Katedra za etnomuzikologiju
genije@gmail.com

TRADITIONAL MUSICAL REVIVALS, STATE APPARATUSES AND THE PERFORMANCE OF (AMBIVALENT) FEMININITY

The presence of female performers in Serbian world music/ethno/roots music scene since the mid-nineties has been very strong in terms of singing, but less visible regarding folk instrumental music. In this paper I'll consider the role official apparatuses and media (television, Internet, festivals) play in (re)constructing female instrumental musicianship in Serbia today. Female traditional instrumentalists became more visible only recently, due to the newly-established popularity of folk music instruments in local ethnic and world music genres, but also owing to the introduction of folk music playing into the curriculum of primary and secondary music schools that allowed girls to start to participate more significantly in folk instrumental music. Young players of different instruments, most notably aerophones (*frula* and *kaval*), but also chordophones (*gusle*) soon joined different musical and cultural settings, often related to the revival of ethnic

music traditions, and in other instances to different 'fusion-oriented' or sometimes multicultural agendas. Celebrated public acts like winning performance of *gusle* player Bojana Peković in *I've got talent* show (2012) or the more recent rise to popularity of *kaval* player and singer Katarina Pavlović of *Čudesno* band (2013), brought much-needed attention to female neo- and post-traditional instrumental musicianship. On the other hand, the gender identity of female performers is often either concealed (despite the fact that not too long ago women were forbidden to play folk music instruments, or were discouraged to do so), or, contrary to that, mocked in public and popular discourses on music. I will argue that the public performances of young neo- and post-traditional female musicians serve as powerful *performative acts* that occur at the structural convergence of world music scene's ideological openness and new/altared ideas of womanhood that arose in changing Serbian society.

Милоје Никוליћ

Универзитет уметности у Београду
Факултет музичке уметности
Катедра за музичку теорију
milojenikolic@gmail.com

КОРИШЋЕЊЕ ВИЗУЕЛНИХ СХЕМА У АНАЛИЗАМА РУКОВЕТИ СТЕВАНА СТОЈАНОВИЋА МОКРАЊЦА

Рад се бави истраживањем теоријске заснованости и стварних, за праксу релевантних потенцијала формирања и употребе визуелних схема (презентација) у оним анализама Мокрањчевих руковети и сродних композиција које за циљ (макар и крајњи, па и скривени) имају налажење одговора на питања „смисла или музичке форме“ дела.

У критичком сусрету резултата и искустава релативно дуге праксе аутора рада, као теоретичара, педагога и хорског диригента, са доступним поставкама и достигнућима новијих когнитивних теорија, посебно гешталтне теорије и теорије метафоре – профилисана је теоријска подлога за конституисање и коришћење визуелних схема при анализама музичко-поетских (вокалних) дела, ту и Мокрањчевих руковети.

На наведеној теоријско методолошкој основи надграђен је, у другом делу рада, алгоритам поменутог „општег“ типа анализе вокалних музичких дела, са посебним освртом на могућност и корисност примене одговарајућих визуелних схема у долажењу до бржих и потпунијих резултата. У њему се потенцира истраживање опажајног дела укупне сложене репезиције, за који се утврђује да се структурира као апстрактно поље сила, чија интегрисана форма, тзв. динамичка форма, битно утиче на формирање коначне свести о укупној форми, односно „смислу“ одговарајућег дела.

Приложени примери визуелног схематског представљања неколико Мокрањчевих руковети, првенствено оних за које досадашњи аналитичари нису понудили никакав референтни модел форме, требало би да докажу оправданост израде оваквих схема.

Саша Павловић

Универзитет у Бањој Луци
Академија умјетности
Катедра за солифеђо и музичку педагогију
insprav@teol.net

БОСАНСКЕ НАРОДНЕ ПЈЕСМЕ ВЛАДЕ С. МИЛОШЕВИЋА СА СТАНОВИШТА НАСТАВЕ РИТМА

Највећи део мелографског рада Владе С. Милошевића објављен је у четири књиге под називом *Босанске народне пјесме*. Осим великог броја записаних напева, велики значај за даља етномузиколошка проучавања босанских песама има и изузетна педантност и минуциозност Милошевића приликом мелографисања, формирања мелодских образаца и анализе музичких компоненти народних песама. Због оваквог приступа националном музичком благу, аутор је оставио драгоцене примере и податке и о ритмичким карактеристикама босанског певања. Милошевић је своја посматрања и закључке у вези са ритмом засновао првенствено на метричкој и ритмичкој структури певаног стиха, а не на метричкој структури текста. У својим предговорима за наведене књиге детаљно је описао бројне и разноврне ритмичке образце који су карактеристични за одређени тип песама. За наставу ритма посебно је интересантна четврта књига у којој Милошевић прави јединствену класификацију песама према броју нота на један слог речи, од чисто силабичних, „сељачких“ које припадају тзв. *giusto silabic* и *distributivnim* ритмичким системима, до мелизматичних, „варошких“ песама које више одговарају *parlando rubato* систему. Посматрајући Милошевићеве записе босанских народних песама из угла метрике, види се да је одређени број „укалушио“ у оквиру класичних ритмова компоноване музике (од изоритма дводелних и троделних врста до сложених ритмичких товова хоризонталне полиметрије), али и да је велики број примера оставио без метричке поделе. Овакво богатство и различитост ритмичких врста и структура, пуних различитих ритмичких фигура и образаца, имплицира да се књиге *Босанске народне пјесме* могу користити као допунска литература за извођење наставе ритма од почетне до факултетске наставе.

Кристина Парезановић

Универзитет у Крагујевцу
Филолошко-уметнички факултет,
Катедра за музичку теорију и педагогију
k.parezanovic@gmail.com

ГАРГАНТУА И ПАНТАГРУЕЛ; ПОХВАЛА И ПОКУДА: ПЕДАГОШКЕ ИДЕЈЕ ФРАНСОА РАБЛЕА И БРАЗМА РОТЕРДАМСКОГ У КОНТЕКСТУ АКТИВНОСТИ ДЕЦЕ НА НАСТАВИ

Из славног дела Франсоа Раблеа *Гаргантуа и Пантагруел*, виде се основни педагошки погледи овог представника француске хуманистичке педагогије. Ово дело представља парадигму старог и новог система образовања, који Франсоа

Рабле ставља у ликове оца Гаргантуа и сина Пантагруела. Критикујући и осуђујући средњовековни схоластички систем, Рабле одбацује све што омета слободни развој човекове активности, сматра да настава треба да мотивише и нарочито да се води рачуна о склоностима појединца.

Његов учитељ Еразмо Ротердамски кроз своје најпознатије дело *Похвала Лудости* доноси такође видно незадовољство целокупним системом образовања тога времена, које, за разлику од Раблеа, приказује суптилним изразом, односно, на вишем књижевном ступњу. Његове идеје о образовању и васпитању деце и одраслих нису експлицитне, у складу са начином живота и свим опасностима које су претиле противницима феудализма и схоластике, већ су метафорички засноване у ликове лажних богова и божица, сулудих вођа заслепљених поданика.

Ивана Перковић

Марија Масникова

Универзитет уметности у Београду

Факултет музичке уметности

Катедра за музикологију

ivanabperkovic@gmail.com

marija.masnikosa@gmail.com

ТРИСАГИОН АРВА ПЕРТА У ИКОНОЛОШКОМ КОНТЕКСТУ

Музичко стваралаштво Арва Перта (Arvo Pärt, рођ. 1935) неретко се разматра посредством 'кластера' кључних појмова, међу којима се тишина, једноставност, *тинтинабули* техника и икона посебно истичу. Првенствено захваљујући диригенту и аутору утицајне монографије о Перту, Полу Хилеру (Paul Hillier), иконичност извесног броја остварења овог естонског композитора православне вере сагледава се у контексту усвајања традиције и рада са унапред задатим елементима. Поједини аутори Пертове 'звучне иконе' тумаче из перспективе статичности, одсуства конфликта, димензионалности (Роберт Шол /Robert Sholl/), преко посебности његове нарративне стратегије која резултира 'музиком као иконом' (Керол Вајтман /Carol Matthews Whiteman/), до неоплатоничарског повратка стварању као молитви и контемплацији на путу ка Богу (Марија Чизмић).

Аналитичко разматрање Пертовог *Трисагиона* за гудачки оркестар (1992, рев. 1994) осмишљено је као својеврсна студија случаја, а њен циљ јесте да се дело сагледа иконолошким средствима, тј. да се приступи тумачењу садржаја и значења овог остварења. Сакрална димензија *Трисагиона* подвучена је уписаним црквенословенским богослужбеним текстом који се не чује, али су, према композиторским речима, сви његови параметри (број слогова, акцентуација, интерпункција, итд) детерминишући, па дело у извесној мери асоцира на *Сидранову песму* (1991), такође намењену гудачком оркестру.

На који начин, којим средствима и са којим циљем се реализује иконичност *Трисагиона*? На који начин се сакрално у овом делу повезује са природом музичких знакова? Да би се на ова питања одговорило у раду се примењује семиотичка анализа (што није често у приступима музици Арва Перта), и то у двоструком ланцу музичке семиотике, са једне, и семиотике иконе, у смислу у којем се њоме бавио Борис Успенски, са друге стране.

Ana Perunović Ražnatović
Univerzitet Crne Gore
Muzička akademija
perun_ak@yahoo.com

POLIFONA KONCEPCIJA POZNIH KVARTETA LUDVIGA VAN BETOVENA

Kompleksna ličnost i bogato stvaralaštvo Ludaiga van Betovena (Beethoven) predstavljaju izazov za analizu i pružaju širok spektar mogućnosti proučavanja. Njegov značaj povezan je sa činjenicom da je živio i stvarao skoro podjednako dugo u klasiци i romantizmu. Izražavao je sebe koristeći muzička sredstva svog vremena, odnosno oba stilska pravca ali i onih koji su prethodili, na specifičan način. Sintetizovao je različita nastojanja, znanja i iskustva svojih prethodnika, unapređujući ih i dajući im obilježja svoje individualnosti, pogotovo u poznom periodu.

Ovaj rad se bavi proučavanjem djela koja je čuveni kompozitor stvorio u posljednje tri godine života, odnosno ciklusa od šest gudačkih kvarteta koji u to vrijeme nastaju. Obilježeni su neospornom subjektivnošću, jer živeći skoro u izolaciji zbog nedostatka sluha, Beethoven se posljednjih godina okrenuo svojoj suštini i njenom izrazu kroz gudačke kvartete, što rezultira brojnim inovacijama na polju formalnih rješenja, polifone i harmonske koncepcije. Specifičnosti koje se javljaju u vidu učestale i raznolike primjene polifonije u poznim kvartetima manifestuju se kroz pojavu polifonog oblika (fuge) i polifonih postupaka (imitacije i obrtajnog kontrapunkta), pa će sa tim u vezi posebna analitička pažnja biti posvećena *Gudačkim kvartetima op. 131 i op. 133*.

Ivana Petković

Univerzitet umetnosti u Beogradu
Fakultet muzičke umetnosti
Katedra za muzikologiju
ivana_petkovich@yahoo.com

DEBISIJEVI PISANI TRAGOVI O TRADICIJI FRANCUSKE MUZIKE U POLJU LOGIKA DELIRIJUMA

Ukupno trista jedanaest objavljenih Debisijevih (Claude Debussy, 1862–1918) pisama, ne samo da konstruišu i markiraju žive događaje kompozitorovog života u periodu između 1884. i kraja 1917. godine, već pružaju mogućnost za otkrivanje svih onih uporišnih tačaka Debisijevog odnosa prema muzici, kao i za dublje razumevanje njegove estetike, poetike i stilistike.

Kao posebno interesantna, izdvajaju se Debisijeva pisma iz perioda trajanja „Velikog rata“ iz kojih, između ostalog, saznajemo o kompozitorovim stavovima u vezi sa sopstvenom stilskom prošlošću; o njegovim razmišljanjima u vezi sa stvaranjem sopstvene koncepcije francuske muzike i svog ličnog *francuskog kanona*; takođe, Debisi problematizuje koncepcije *klasičnog/klasicističkog*, ali se i suočava sa složnošću svoje lične (umetničke) istine. Tako se kompozitorova pisma ukazuju kao polje u okviru kojeg se na jedan sasvim specifičan način prepliću dimenzije, odnosno, *glasovi* brojnih privatnih i javnih ja.

To mesto preplitanja *glasova*, odnosno mesto unutrašnje polifonije, koje je karakteristično za gotovo celokupnu Debisijevu prepisku, biće tumačeno kao polje kojim vladaju *logike delirijuma*; ali ne onog delirijuma koji, u tradicionalnom shvatanju ovog pojma, predstavlja sinonim za iracionalnost, apsurdnost, nepostojanje uzroka, pogrešku, haos. Naprotiv, biće reči o delirijumu koji, kako to Remo Bodei (Remo Bodei, 1938) definiše, „postavlja, sačinjava, samim tim, pripada središnjem/intermedijarnom, posredujućem, tranzitivnom i paradoksalnom svetu u kome se upliću dimenzije javnog i privatnog, logike duha i logike strasti, ispravna percepcija i halucinacija, zabrana želje i njeno ostvarenje, potpuno prilagođavanje svetu i bezuslovan beg iz njega“.

Емилија Поповић

Висока струковна школа за образовање васпитача у Пироту
e.porovic13@gmail.com

ТРАДИЦИОНАЛНЕ НАРОДНЕ ИГРЕ У РАЗВОЈУ МУЗИЧКИХ СПОСОБНОСТИ КОД ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА

Предложени рад ће бити концентрисан на значај, поделу и утицај музичких игара код деце предшколског узраста. Предшколски узраст је „латно доба“ или период интензивног развоја музичких способности. Свако дете поседује одређене музичке потенцијале, али музички развој у великој мери зависи од стимулативног утицаја средине. Музичке активности треба да буду добро испланиране и да прате интересовање и развој деце. У музичким активностима деца кроз игру упознају своје могућности музичког изражавања, интересовања и своје креативне могућности. Упознавање деце са њима приступачним делима, која имају одређену вредност као и развијање способности за запажања у њима мора почети већ у предшколском периоду. Традиционалне народне игре имају велики значај у раду са децом предшколског узраста. Бављење музиком и упознавањем народних игара деца упознају и културу (различитих) свог народа. Народне игре утичу на развој музичких способности, као и на физички развој, на развој моторике, на развој говорних способности и друго. Покрети представљају синоним живота. Кроз покрете свог тела сви изражавамо и исказујемо своја осећања. Деца радо прихватају све врсте игара, као и народну игру, која има за циљ неговање естетског васпитања, а може да буде и средство у развоју музичких способности код деце предшколског узраста.

Tijana Popović Mladenović

Univerzitet umetnosti u Beogradu
Fakultet muzičke umetnosti
Katedra za muzikologiju
mitide@yahoo.net

ZNAČENJE I TUMAČENJE MUZIČKOG VREMENA DEBISIEVOG PRELIDA *LA PUERTA DEL VINO*

Specifična interdisciplinarna muzikološka metoda, primenjena u ovom radu, proizlazi iz mogućnosti međusobnog kreativnog interagovanja muzikologije, (kognitivne) psihologije muzike i psihoanalize. Naime, rezultati empirijskog istraživanja, odnosno,

perceptivnog eksperimenta koji je u vezi sa muzičkim tokom prelida *La Puerta del Vino* sproveo Mišel Imberti (Michel Imberty), kao i Imbertijevo psihoanalitičko tumačenje ovog Debisijevog dela, uodnošavaju se sa mojim sopstvenim muzikološkim pristupom istoj muzici. U tom kontekstu, muzikološki analitičko-interpretativni model se pre svega odnosi na domen muzičkih relacija i interakcija koje pokreću, stimulišu, prenose „energetske potencijale“ muzičkog toka i koje operalizuju njegove eksternalizovane slojeve stilski specifičnih muzičkih procesa. Pri tome, treba istaći da samo muzičko iskustvo jeste iskustvo vremena. Ili: iskustvo oblikovanja i odvijanja fluxa muzike jeste iskustvo načina temporalne organizacije svesnog i/ili nesvesnog uma. Naime, muzika jeste mogućnost da se samo vreme misli, ali i da se ono oseća kao suspratat čovekovog unutrašnjeg doživljaja sebe, kao unutrašnja koherencija i jedinstvo sopstva. Tako se traganje za značenjem muzičkog vremena prelida *La Puerta del vino* odvija uz presudan udeo ličnog asocijativnog mehanizma i sposobnosti metaforičkog izražavanja. Zapravo, uvek varljivom traženju namere koja se sakriva *iza dela*, moje muzikološko tumačenje upravljeno je prema svetu koji se razotkriva *pred delom*.

Ира Проданов Крајшник

Универзитет у Новом Саду
Академија уметности
iraprodanovkrajsnik@gmail.com

БОЕМСКА РАПСОДИЈА ИЛИ ПОСТМОДЕРНА ОКОМ ПОП МУЗИКЕ*

Све већи број музиколошких студија посвећених популарној музици у Србији сведочи не само о антинелистичком ставу у погледу области истраживања – што резонира са једним од императива савремених студија културе – већ о потреби да се ствари сагледају из другачијих углова, те да се сви ти углови разоткрију као једно од мноштва „лица“ одређеног периода у музици (и изван ње). У том смислу, у раду су представљени елементи постмодерне у нумери *Bohemian Rhapsody* британског састава Квин (Queen), као музички „простор“ којим се могу „одбранили“ готово све најважније карактеристике композиторске „праксе“ поменутог периода у уметничкој музици, од позивања на старе стилеве било у смислу начина интерпретације, формалних решења или музичких жанрова, до феномена на које реферира сам текст нумере – пре свега оних који се тичу религије, владавине „права“ и других. Оваквим приступом заступа се став да се кроз актуелну поп музику једног времена тумачи друштво узбудљиво и можда мање „софистицирано“ од уметничке музике. То је можда и пут којим се може допрети (или чак мењати) став публике која није уско стручно везана за „академски“ жанр.

* Премда је састав Квин пре свега рок састав, поп музика је овде синтагма која се користи да се предмет који се истражује представи најопштијим појмом.

Сања Пупан

ЈУ Музеј Републике Српске, Бања Лука

sali@blic.net

ЗАОСТАВШТИНА АКАДЕМИКА ВЛАДЕ С. МИЛОШЕВИЋА КОЈА СЕ ЧУВА У МУЗЕЈУ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

У овом раду ће бити приказан комплетан опус који је забиљежио и оставио Владо Милошевић а који се налази у Музеју Републике Српске. Многа дјела која се налазе у Музеју нису до сада приказана, а нису ни споменута у књигама чији су предмет истраживања била дјела Владе Милошевића. То се односи на многобројне дјечије хорове и многа друга дјела.

Послије дуготрајног пописивања обједињена је, пописана и инвентарисана нотна грађа, како штампана дјела тако и скице дијела и њихови оригинални записи. У раду ћу указати на то колико је остало од дијела Владе Милошевића која су похрањена и која се чувају у Музеју Републике Српске. У наредном периоду Музеј Републике Српске у сарадњи са Народном и универзитетском библиотеком Републике Српске ће дигитализовати нотну грађу и њој ће моћи да се приступи на интернет страници Владе С. Милошевић. Наравно да ће за то бити потребно одређено вријеме, али свакако да се то треба остварити у периоду од годину дана. У раду ће бити побројана дјела која чува Музеј Републике Српске.

Маја Радивојевић

Универзитет у Крагујевцу

Филолошко-уметнички факултет

Катедра за музичку теорију и педагогију

radivojevic.maja@yahoo.com

КАНОН У ЗАВРШНОМ СТАВУ МИСА ЂОВАНИЈА ПЈЕРЛУИЋИЈА ДА ПАЛЕСТРИНЕ

У овом раду ће се разматрати примена канонске технике у завршном ставу миса Ђованија Пјерлуиџија да Палестрине (Palestrina). Употреба канонске технике у мисама овог композитора и његових савременика је честа појава, поготово у завршном ставу где се њеном применом, у комбинацији са другим контрапунктским техникама, остварује својеврсна кулминација циклуса.

Како Палестринин опус садржи више типова миса (парафразе, тенор мисе, слободно компоноване мисе и тако даље), приказ употребе канонске технике ће обухватити примере из сваке категорије. Пошто је тежиште на канону, говориће се о његовој грађи (тема, примењени временски и висински интервал, као и променљивост ових интервала) и његовом односу са осталим заступљеним контрапунктским техникама. Рад садржи и предлог класификације канона који се налазе у завршном ставу појединих миса Палестрине.

Mirjana Raić
Etnomuzikolog
Novi Sad
mirjana.raic@yahoo.com

VOKALNA TRADICIJA DVORA NA UNI U ETNOGRAFSKIM I ETNOMUZIKOLOŠKIM ZAPISIMA

Vokalna tradicija opštine Dvor na Uni, koja zauzima južnu, perifernu i graničnu teritoriju banijske oblasti, krajem pedesetih godina prošlog veka bila je predmet istraživanja saradnika Instituta za etnologiju i folkloristiku iz Zagreba (Institut za narodnu umjetnost) Maje Bošković Stulli, Stjepana Stepanova i Ivana Ivančana. To su ujedno i prva do sada poznata istraživačka delovanja na ovom području, a sav materijal koji je tom prilikom prikupljen pohranjen je u Institutu za etnologiju i folkloristiku u Zagrebu. Deo pomenute građe iskoristila sam za potrebe diplomskog rada u kojem je opsežno predstavljena vokalna tradicija dvorskog područja kroz dijahroniju zapisa, te se nametnula potreba da se većinom nepoznat i neobjavljiv audio i notni materijal navedenih autora predstavi stručnoj javnosti. Primarni cilj ovog rada jeste (re)konstruisanje vokalnog muzičkog jezika Dvora na Uni (prvenstveno se obazirući na period 1959. godine kada je i vršeno najintenzivnije istraživanje) koji predstavlja paradigmatičke odlike banijske vokalne tradicije.

Селена Ракочевић
Универзитет уметности у Београду
Факултет музичке уметности
Катедра за етномузикологију
selena@rakocovic.rs

ОСТАВШТИНА ЕТНОКОРЕОЛОГА И КОРЕОГРАФА ЈЕЛЕНЕ ДОПУЋЕ

Јелена Допућа је један од најзначајнијих проучавалаца традиционалне плесне праксе Босне и Херцеговине. Њена изузетно богата професионална усмерена подражавала су интензиван теренски рад у различитим предеошним целинама Босне и Херцеговине, етнокорееолошку анализу и публикацију сакупљеног материјала, преношење теоретског и практичног знања извођачима традиционалних плесова и музике на простору читаве некадашње Југославије (најчешће у оквиру културно-уметничких друштава), те развијање методике традиционалног плеса у педагошком раду са децом предшколског узраста. Посебан домен Допућиног стваралаштва заузимала је сценска презентација теренске етнокорееолошке и етномузиколошке грађе, односно осмишљавање корееографија народне игре од којих неке и данас представљају незаобилазан део репертоара многих фолклорних друштава широм региона. Изузетан допринос Јелене Допуће не само у области научних истраживања, већ и у пласману и промоцији традиционалног плеса и музике остао је, међутим, готово непознат чак и стручној јавности.

Стусајем околности богата рукописна оставштина Јелене Допуће данас се налази у мојој приватној библиотеци. Циљ овог саопштења је да се ова изузетна грађа, коју махом представљају неobjављени етнокорееолошки рукописи, белешке са терена и нацрти корееографија, представи јавности.

Здравко Ранисављевић

Универзитет уметности у Београду

Факултет музичке уметности

ranisavljevicz@yahoo.com

ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ ОБЛИКОВАЊА ИГРАЧКЕ КОМПОНЕНТЕ ПЛЕСНОГ ЖАНРА *КОЛО У ТРИ*

Актуелна појмовна терминологија у српској етнохореологији под појмом *коло у три* подразумева групу сродних плесова, базираних на симетричној осмотактној структури основног обрасца корака, са дихотомном унутрашњом организацијом четвортактних фраза, који се изводе у формацији кола. Појам *коло у три* је осмислила др Оливера Васић 1984. године, у циљу систематизације забавног плесног репертоара Ваљевске Колубаре, користећи се постојећом народном терминологијом овог краја. На овај начин, емски термин, поред Ваљевске Колубаре заступљен још на ширем простору централне Србије, добио је значење општег појма у етнохореологији. Тако се данас *коло у три* употребљава и у систематизацији плесних репертоара оних области којима је овај термин непознат.

У досадашњим теоријским интерпретацијама, жанр *коло у три* је дефинисан у односу на играчку компоненту, тачније – структуру играчког обрасца. На овај начин, под појмом *коло у три* је груписан изузетно велик број плесова сличног играчког садржаја, али често различите варијантне структуре основног обрасца корака и, по правилу, потпуно различитог мелодијског обрасца. Импозантан број од преко две стотине плесова овог жанра – забележених у току етнохореолошких истраживања спроведених на ширем простору Србије и у окружењу, од првих деценија двадесетог века до данас, свакако намеће потребу за реконструкцијом досадашњих теоријских поставки у српској етнохореологији.

Циљ рада јесте дефинисање појединачних играчких модела, као и њихових заједничких карактеристика, које их жанровски обједињују. Жанр *коло у три*, у том смислу, биће (ре)дефинисан на нивоу играчке компоненте, док ће питање модела у музици, односно модела кореспондентних односа између игре и музике бити апострофирано као фундаментално за (ре)креирање његове поетике у перспективи.

Сања Ранковић

Етномузиколог

Београд

sanjaetno@gmail.com

„ГРОКТАЛИЦА“ – МУЗИЧКА ФОРМА КРАЈИШНИКА У ВОЈВОДИНИ

У току прошлог века српско становништво из Босне Крајине више пута се иселјавало у Војводину. У новим животним условима мигранти из Босне су успели да отуђају традиционалне вокалне форме међу којима су и „грокталице“. Овај особен начин извођења добио је назив по карактеристичној техници певања која подразумева остварно извођење две тонске висине у брзом темпу – „гроктање“.

Пратећи податке из литературе који се односе на матичну област и потичу е почетка прошлог века, као и наративне информаната са подручја Војводине, може се закључити да се ради о музичкој форми која се у периоду од првих записа до данас развијала и мењала. Промене су настале на плану именовања форме, броја извођача, жанрова у оквиру којих се изводи, родне детерминисаности и морфолошких карактеристика напева. У првој половини прошлог века поред назива „грокталице“ коришћен је и назив „ојкање“. У том периоду овај начин украшавања изводила су најчешће два певача певајући слог **ОЈ** у оквиру развученог мелодијског тока, без присуства неког посебног поетског текста. Временом се овај слог, као и само „гроктање“ додавао песмама лирског садржаја у виду рефрена. Након Другог светског рата „грокталице“ су ушле у репертоар жена, посебно у оквиру љубавних и родољубивих песама. Број извођача се повећао, а музичка форма је измењена везивањем „гроктања“ за сложеније рефренске садржаје и понекад замену бордунске музичке основе певањем „на бас“.

Неговање „грокталица“ у Војводини данас је повезано са жељом српског становништва да очува свој музички идентитет испољен кроз музичко изражавање.

Ивана Росић

Универзитет у Бањој Луци

Академија умјетности

ivanaclabic82@yahoo.com

ОБРЕДНЕ ПОВОРКЕ ЧАРОЈИЦА – ОД ПРВИХ ПОМЕНА ДО ДАНАС

Обред, као синкретичка цјелина пјесме, игре, глуме и маскирања, у прошлости је био заступљен на простору Босне и Херцеговине, што потврђују и опсежна теренска истраживања у склопу пројекта *Проучавање и заштита нематеријалне културне баштине Републике Српске*. Пратећи најстарије писане изворе и грађу који потврђују постојаност и заступљеност обредних поворки, све до данашњих теренских истраживања, може се констатовати да се опход чаројница издваја као највише распрострањен. Посебан акценат овога рада је на музици, односно пјесми, која се изводи у склопу поменутог обичаја и која је напустивши обред наставила да живи у свом новом окружењу. Прве записе пјесама чаројница оставио је етномузиколог Владо Милошевић шездесетих година прошлог вијека, а потом слиједи теренски записи новијег датума, етномузиколога Софије Видаковић Барјактаревић и Сање Ранковић. Данас чаројнице, поред тога што обилазе куће по селу, налазе се и на репертоару многих културно умјетничких друштава и као такве све више живе на сцени. Такође, последњих година занимљива је пракса да извођачи новокомпоноване музике користе назив чаројнице за именовање групе, нпр. Кордунашки чаројичари или Чаројичани Јањана.

Adriana Sabo

Univerzitet u Beogradu
Fakultet političkih nauka
Master studije kulturologije
imeprezime259@gmail.com

KAKO JE SVET (BIO) PONOVO MLAD? INSPIRACIJA TRADICIOM U STVARALAŠTVU GRUPE VIDEOSEX

U tekstu bih se fokusirala na album *Svet je zopet mlad* slovenačke grupe Videosex koja je bila aktivna tokom devete decenije prošlog veka. Ovaj bend se pojavljuje u periodu kada se jugoslovensko društvo sve više otvara ka zapadu, i kada u lokalne kulture prodiru uticaji zapada. Tako se tada javljaju i prvi bendovi u čijoj se delatnosti prepoznaje jasan uticaj britanskog pank-a, nju vejva (*new wave*) ili sint popa (*synth pop*). U tom kontekstu deluje i Videosex, bend čija se muzika oslanjala pre svega na uticaje sint popa, muzičkog pravca koji karakterišu pevljive, lako pamtljive melodije, često brz ritam, relativno jednostavna struktura pesama, ali i upotreba sintisajzera i elektronski modifikovanih zvukova. Osim toga, odnos prema tradiciji, kako kaže pevačica Anja Rupel, predstavlja jedan od ključnih aspekata njihove delatnosti, o čemu svedoči i maksí singl pod naslovom *Svet je zopet mlad* (*Svet je ponovo mlad*). Popularne pesme poput *Vozí me vlak v daljave* ili *Ne čekaj na maj* koje su se, kako kaže Rupel, slušale u vreme kada su članovi benda odrastali, na singlu su, može se reći, osavremenjene, uz pomoć elektronskih zvukova, tehnika nasnimavanja, semplovanja itd. U tom smislu, u radu ću nastojati da odgovorim na pitanja zbog čega se mladi krajem osamdesetih vraćaju tradiciji, na koji način je ona u ovom slučaju tretirana, kakvu ulogu ima u okviru pomenutog maksí singla, te kroz koje su transformacije „prošli“ obrađeni šlageri.

Anica Sabo

Univerzitet umetnosti u Beogradu
Fakultet muzičke umetnosti
Katedra za muzičku teoriju
isabo@sbh.rs

NASTAVA PREDMETA MUZIČKI OBLICI U SREDNJIM MUZIČKIM ŠKOLAMA

U ovom radu sagledavaju se oni momenti u nastavi predmeta Muzički oblici u srednjim muzičkim školama koji za razumevanje muzičke forme imaju posebnu važnost. Prvenstveno se ispituje odnos prema formalističkom pristupu poimanju muzičke forme koji u značajnoj meri favorizuje i u osnovne stavove ugrađuje antinomiju pravilno-nepravilno. Možda se ovakav pristup u početnoj fazi rada i ne može sasvim izbeći, mađa je takav stav podložan preispitivanju, ali se neizostavno moraju pronaći načini koji otvaraju puteve izvan pristupa koji se definišu kao pravilni ili nepravilni. Pri usvajanja znanja na ovom predmetu neophodno je postaviti ravnotežu između teorijskih postulata i razumevanja realnih muzičkih tvorevina, koje ne prepoznaju ono što se označava 'nepravilnim'. Poznavanje muzičkih oblika podrazumeva upravo izbalansiranost ovih spoznaja.

Početne osnove navedenih istraživanja oslanjaju se na analizu osnovne udžbeničke literature koja se koristi u nastavi, posebno segmenata u kojima se direktno suočavaju teorijske postavke i analitička praksa. Pažnja se usmerava na moguću analizu muzičkog oblika uz oslonac na fenomen muzičkog toka. Ovakav pristup uvažava sva osnovna načela realizacije muzičkog oblika, ali otvara široke mogućnosti analitičkog razumevanja individualnih stvaralačkih poetika. S tim u vezi posebna pažnja se posvećuje osnovnoj jedinici muzičkog toka, odnosno muzičkoj rečenici. Na odabranim uzorcima iz literature analitički će se sagledati odnos prema antinomiji pravilno-nepravilno. Posebno se preispituju aktuelne definicije muzičke rečenice i ukazuje na pojedine prednosti u izbegavanju da se određene situacije označavaju kao 'nepravilne'.

Pored pitanja koja se konkretno odnose na sam predmet, u radu se pokreću i ona koja ukazuju na mogućnost korelacije nastave predmeta Muzički oblici sa drugim predmetima. Premda nije primarni cilj da se u okviru ovog teksta pokrenu i neka područja metodike nastave predmeta Muzički oblici, izneseni stavovi mogu poslužiti i tom cilju.

Atila Sabo

Univerzitet umetnosti u Beogradu

Fakultet muzičke umetnosti

Katedra za muzičku teoriju

atilasabo@gmail.com

ODNOS NARATIVA I FORME U TREĆEM STAVU SEDMOG GUDAČKOG KVARTETA PAULA HINDEMITA

Harmonski jezik Paula Hindemita (Paul Hindemith), nastao kao rezultat specifične asimilacije različitih tekovina tradicije u kombinaciji sa pojedinim modernim postupcima, ima veoma značajnu ulogu u konstituisanju muzičkog narativa njegovih dela. Odnos prema vertikali u kontekstu slobodnog, katkada atonalnog mišljenja, dozvoljava kompozitoru XX veka da prepoznatljivu muzičku građu prošlosti temeljno redefiniše. Tonalnost, u kojoj do izražaja dolazi ispoljavanje svojevrstne modifikovane funkcionalnosti, veoma često biva obogaćena modalnim elementima odnosno kombinovana sa atonalnim segmentima, što utiče na formiranje širokog spektra harmonskih sredstava.

U ovom radu, uz oslonac na pojedine stavove teorije muzičke semiotike Era Tarastija (Eero Tarasti), razmatra se funkcionisanje narativa u okviru klasične trodelne forme trećeg stava Sedmog gudačkog kvarteta. Osnovna tematska građa kompozicije zasnovana je na upečatljivoj modalnoj melodiji koja se više puta ponavlja, čime dobija status izotopije. Prema Gremasu (Algirdas Julien Greimas), od koga Tarasti preuzima osnovne lingvističke postavke, redundanca skupa semantičkih kategorija koje čine izotopiju ključna je za kontinuirano čitanje narativa i njegovo razumevanje kao homogene celine. Različite harmonske perspektive koje dobija modalna melodija, uz primenu kontrapuntskih tehnika i faktorno-registarskih modifikacija, transformišu osnovnu izotopiju čineći narativ stava izrazito dinamičnim. Sagledavanje semiotičkih procesa realizovanih u narativnoj ravni, a u okviru zatvorene i zaokružene forme (složene trodelne pesme), u kojoj je repriznost veoma naglašena, otvara nove perspektive čitanja ovog dela.

Дарко Савић

Свештеник Српске православне цркве

Теолог

Стара Градишка

parohija.laktaska@gmail.com

ЛИТУРГИЈСКО ПОЈАЊЕ – БОГОСЛОВСКЕ СМЈЕРНИЦЕ ЗА БУДУЋНОСТ СРПСКОГ ПЈЕНИЈА

Народна традиција је одувijek била инспирација за свештену умјетност. Истовремено, из свештене умјетности се много тога преливало у народ и остајало као дио етоса. Појање у православним храмовима садржи елементе народног опуса јер је то народни позив упућен Творцу. Истовремено, то појање мора да испуни своју богослужбену намјену.

Данас се од црквене умјетности очекује очарање и естетско-духовно испуњење. Због тога се дешава да се пјесница претвори у концертни подијум за гласовно и умјетничко надметање. Литургијско појање мора бити ослобођено страсти и постати појање којим се умножава благодат Духа.

Појање дефинишемо као црквено, богослужбено пјевање и тиме га разликујемо од сваког другог пјевања. Изводи се искључиво гласом јер је глас словесни, човјечији (богомдани) апарат којим вршимо дијалог са Богом. Бог се човјеку обраћа ријечју, а човјек, пошто нема савршену ријеч, Богу узвраћа појањем. Ријеч изражена кроз појање, говори много више од саме, изговорене ријечи. Појањем обожујемо вријеме и простор и тако постајемо учесници у божанском домостроју спасења.

Из овога се већ види да на Литургији сви морамо појати, и то не по нечијем укусу, него свједочећи Истину. Тражимо архетип нашег постојања и покушавамо га остварити у нашим животима. Појањем доживљавамо откровење и преображавамо своју личност до висине Духа Светог.

Појање, као и остале свештене умјетности, у потпуности изражава Цркву као икону Царства која се остварује кроз заједницу људи са људима и са Богом. Богослужбени живот и литургијска умјетност не смију бити обиљежени антропоцентризмом и сентиментализмом, нити посматрани и доживљени као допуна актуелног потрошачког духа, јер су у супротности са подвижничко – литургијским начином постојања у Цркви.

Данашње појање пролази кроз својеврсну кризу и очигледно је да треба доживјети обнову. У ком правцу ће она ићи? О томе ће суд дати народ кроз праксу, али, теолози и музиколози би требали поставити оквире и смјернице у којим ће се та обнова кретати.

Milena Srdić

Univerzitet u Novom Sadu
Akademija umetnosti
Katedra za solfeđo i metodiku
milsrdic@sbb.rs

OUTCOME OF NETWORKED ACTIVITIES THROUGH THE PROJECT THE "FESTIVAL OF SOLFEGGIO"

The project that is the issue in this paper is the result of a need to develop communication between all levels of music education considering the subject solfeggio. As we know, solfeggio is the only one in music education, that follows the instrument from the early beginning. Unfortunately, it is not very popular, so the result is that students are often not highly motivated to learn it. Also, teachers are not cooperative enough among themselves, or with academy teachers, because they feel as if they are going to be highly judged. The seminars that we realized before left an impression that we didn't achieve the level of communication that was interactive. On the other hand, we wanted to have a closer touch with pupils and hear their points of view. That's why we created a new type of networking activities that we proceeded through the project called *The Festival of solfeggio*. We wanted to network activities between all levels of education and, the most important, to develop and achieve the musical approach to the subject. The benefits of the project, along with the long term effects and the aspects that we are trying to cover by activities such as pedagogical, communicative and competitive, are possible to define more precise considering the fact that we succeeded to maintain the project more times. Now, we hope that the *Festival of solfeggio* is going to become traditional, and we want to share our experiences and outcome that resulted from three years of continuity.

Biljana Srećković

Univerzitet umetnosti u Beogradu
Fakultet muzičke umetnosti
Katedra za muzikologiju
biljana_sreckovic@yahoo.com

ZVUKOVI ORALNIH TRADICIJA KAO MATERIJALI UMETNIČKOG STVARANJA: ŽUDNJA ANEE LOKVUD

U ovom radu krenuću od teze da je oralna tradicija zasnovana na usmenom prenošenju poruka o prošlosti u sadašnjost/i, a koje se zapravo javljaju kao interpretacije informacija sačuvanih u sećanju (u obliku priče, pesme i slično). U ovom procesu verbalnog/vokalnog prenošenja podataka, zvuk zauzima hegemonu epistemološku ulogu i predstavlja osnovno sredstvo za uspostavljanje relacija između prošlosti i sadašnjosti, odnosno tradicije i savremenosti. Relacioni kvalitet zvuka posebno dolazi do izražaja u radovima realizovanim pomoću tehnologije za snimanje, obradu i reprodukciju zvuka, odnosno u kontekstu umetničkih praksi (kao što je *sound art*) koje su omogućile da zvuk ne deluje samo kao akustički fenomen, već i kao interfejs između individue i okruženja.

Na koji način se ovaj kvalitet ispoljava u umetničkom kontekstu u slučaju kada zvučni materijal čine zvukovi oralnih tradicija, sagledaću na primeru ostvarenja *Thirst/Žudnja* (2008) američke kompozitorke i umetnice zvuka novozelandskog porekla, Anee Lokvud (Anea Lockwood, 1939). U ovom radu A. Lokvud predstavlja dva 'prostora': prvi, fizički, 'prikazan' urbanim zvukovima bučne njujorške Velike centralne stanice; drugi, dominantniji, potpuni je opozit prvom – to je prostor uma i sećanja, tj. prostor izgrađen od zvukova koji su u harmoniji sa okruženjem. Ovaj prostor sačinjen je od pripovedačkog sećanja libanske skulptorke Simon Fatal (Simone Fattal) na detinjstvo u Damasku i sećanja same autorke na „najlepšu melodiju koju je ikada čula” – melodiju srpske pesme „Jutros mi je ruža procvetala”. Koristeći zvukove ovih oralnih iskaza Anea Lokvud gradi svet senzornog bogatstva i uspostavlja interakciju između prošlosti i sadašnjosti.

Славница Стефановић

Универзитет уметности у Београду
Факултет музичке уметности
Катедра за солфеџо и музичку педагогију
savica@eunet.rs

МУЗИЧКЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ НАСТАВНИКА МУЗИКЕ У ОСНОВНОЈ ШКОЛИ

Наставници који предају Музичку културу у основним школама у Србији данас, су факултетски образовани, а њихов рад подразумева овлађаност стручним знањима и вештима. Квалитет рада наставника у основној школи огледа се у ефикасности у разреду, а која се односи на руковођење и планирање, односно на стратегије и тактике вођења наставе и успешност, што означава дугорочнији успех у подучавању. Међутим, успех наставника музике у раду у основној школи се углавном мери заинтересованошћу ученика за предмет. У овом раду желим да истакнем које су све музичке компетенције наставника музике у основној школи и прикажем резултате истраживања у пракси у овој области.

Данијела Стојановић

Универзитет у Нишу
Факултет уметности
Одсек за музичку уметност
Катедра за теоријске предмете
danijela63@yahoo.com

КОМПОЗИЦИЈА *СЕЛСКА СВИТА* С. СТОЈКОВА КАО СТВАРАЛАЧКИ ПРОДУКТ НАРОДНОГ ДВОГЛАСНОГ ПЕВАЊА

Стиваралаштво Стојана Стојкова, савременог македонског композитора, већим делом је инспирисано музичким фолклором, нарочито са поднебља источне Македоније. Народне мелодије овог краја препознатљиве су по својим особеним карактеристикама. У циклусу под називом *Селска свита* обједињено је шест

песама. Начин преузимања и трансформације оригиналних напева у овом делу, одише ауторовим личним стваралачким језиком, чијом ће се анализом овај рад бавити.

Светлана Стојановић Кутлача

МШ „Јосип Славенски“

Београд

svetlanastojanovic.kutlaca@gmail.com

ЕНЕРГИЈА МОДУСА

У чланку се у складу са Гадамеровим идејама разматра појам „енергије модуса“ који је у музику увео Шарпантје (Marc-Antoine Charpentier). Шарпантјеово уверење да модуси имају различите експресивне потенцијале почива на јединственом споју знања физичких законитости и културолошких уверења. Физичке претпоставке „енергија модуса“ последица су барокне темперације клавијатурних инструмената. У периоду када у музици тоналност још није остварила превласт над модалношћу, желећи да остваре коезистенцију модуса у дванаесттоноској хроматској скали, барокни музичари су дали предност неједнакој темперацији над једнаком. Њихов основни мотив је био коришћење експресивног потенцијала сваког модуса. Културолошке Шарпантјеове претпоставке биле су последица утемељености француске музике 17. века у идејама антике у којој је експресивни потенцијал музике био у уској вези са претпостављеним етичким вредностима.

Следећи Шарпантјеа француски уметници прелазу 17. у 18. век усвајају појам „енергија модуса“. Они су касније од италијанских напустили модални и поступно прихватили тонални начин компоновања. Инспирирани Декартовом (René Descartes) теоријом о разлагању светлости на дугине боје, усвајају пој аналогну претпоставку разлагања звучног простора на боје модуса. Француски музичари су дуго остали верни идејама о естетичко етичком јединству, за њих појам „енергија модуса“ нема само експресивно, већ и функционално значење. Музика је за њих увек знак, карактер, они су уверени да музика има психолошку и социјалну улогу, да је она језик, да чак и ако је апстрактна носи поруку или у себи крије метафору. Французи симболику, осим модусима, приписују и ритму, теситурни, орнаментацији, форми, фразирању, алогици, чак и мимичи и гестовима уметника извођача. Из тих разлога у нотни запис са посебним сензибилитетом уносе бројне и детаљне текстуалне спецификације. Врхунац ових поступака може се препознати у опусу Франсоа Купрена (François Couperin), а из симболике његових наслова може се наслутити читав универзум вредности, појмова и идеја. Карика која повезује његов „идејни универзум“ са звучним простором је његово виђење „енергије модуса“.

У раду се анализирају однос инструменталне музике 18. века и платонистичког света идеја и успостављају паралеле између Баха (Johann Sebastian Bach) и Купрена као композитора који управо командама чисте апсолутне музике стварају музички еквивалент универзума.

Разматрање рађања и функције појма „енергије модуса“ у уској је вези са материјалним развојем клавијатурних инструмената, а посебно класена,

са конституисањем појма музичке хармоније, као и са идеологијом барокне уметности. Такође се указује да ризоткривање симболике коју су француски композитори приписивали звучној енергији води ка продубљивању свести о друштвеној улози музике.

Срђан Тепарић

Универзитет уметности у Београду
Факултет музичке уметности
Катедра за музичку теорију
teragic@gmail.com

ИСПОЉАВАЊЕ РОМАНТИЗМА И ЂЕГОВА ВЕЗА СА МОДЕРНИЗМОМ У IX СОНАТИ АЛЕКСАНДРА СКРЈАБИНА КРОЗ ПРИЗМУ АНТИТЕТИЧКЕ КРИТИКЕ ХАРОЛДА БЛУМА

Према антитетичкој теорији Харолда Блума, „погрешним тумачењем“ претходника, снажне стваралачке личности освајају сопствени „имагинативни простор“. Сасвим особеним поимањем сонатне форме и коришћењем атоналног језика као крајњег исхода развоја романтичарског тоналитета, Скрябин у IX сонати одступа од парадигме романтизма тачно у оној мери у којој се могу наслутити неке од црта модернизма. Антитетичком допуном «претходника», он задржава романтичарски начин изражавања, али му даје нов смисао.

Натанша Турнић Ђорђић

Универзитет уметности у Београду
Факултет музичке уметности
Докторске студије музикологије
nattumic@yahoo.com

АНТИКА У МЈУЗИК-ХОЛУ: МУЗИЧКИ „ПРЕВОД“ ПИКАСОВИХ ПЛАСТИЧНИХ ПОЗА У БАЛЕТУ МЕРКУР ЕРИКА САТИЈА

У деценијама на прелому из 19. у 20. век, несобично велики број музичких, пре свега музичко сценских дела насталих у Француској био је инспирисан различитим аспектима античке традиције. Симфонијска драма *Сократ* (1917) и балет *Меркур* (1924) Ерика Сатија представљају упечатљиве и међусобно веома различите доприносе поменутој тенденцији позивања на античко наслеђе. Док је у *Сократу* композитор своју визију антике реализовао екстремном редукцијом изражајних средстава, са циљем постизање аскетског, емотивно уздржаног и дистанцираног израза, *Меркур*, резултат тесне сарадње између Сатија и сликара Пабла Пикаса, задуженог за костиме и сценографију балета, доноси „популарну“, неупоредиво живописнију интерпретацију античке, овога пута митолошке теме, уз употребу музичког језика у значајној мери заснованог на музичким праксама карактеристичним за институције из света популарне забаве, попут мјузик-хола и циркуса. Узимајући за предмет наших разматрања Пикасову и Сатијеву замисао

рушења граница између традиционалног и модерног, слатног и популистичког, која поменути балет, премијерно изведен у дворани париског мјузик-хала *La Sogol*, izdvaja kao tipičan primer progopostmodernističkog impulsa unutar hronoloških okvira modernizma, naša pažnja biće usmerena, takođe, na sagledavanje specifičnog odnosa između vizuelne i muzičke komponente *Merкура*. Имајући у виду чињеницу да је Сати чини компоновања овог дела окарактерисао као „покушај музичког превода“ Пикасових „пластичних поза“, разматраћемо у којој мери музика балета потврђује Сатијев познати став о „наместајном“, статичном карактеру сценске музике и колики је удео музичког језика у потенцирању пародијских и прозовативних аспеката Пикасовог сценског декора.

Јелена Васиљак

Универзитет у Нишу

Факултет уметности

Одсек за музичку уметност

Катедра за теоријске предмете

j.vasilje@yahoo.com

ИНСПИРАЦИЈА И УПОТРЕБА ПЕСМЕ *ЦВЕЋЕ ЦАФНАЛО* У ДЕЛИМА С. С. МОКРАЊЦА, П. МИЛОШЕВИЋА И Д. РАДИЋА

Специфичан третман народних мелодија у петнаест руковети Стевана Стојановића Мокрањца сматра се врло значајним остварењем, не само за аутора, већ и за целокупну српску музичку историју. Осим уметничког и националног значаја, руковети су биле а и остале широко прихваћене и радо извођене композиције. У раду се пре свега мисли на четврту песму – *Цвеће цафнало* из *Дванаесте руковети* која је сачињена од песама са Косова, настала је 1906. године а први пут изведена 13. јануара 1907. године. Песма *Цвеће цафнало* је нашла примену у делима каснијих композитора, у инструменталној музици, код Предрага Милошевића у *Сонатини за клавир из 1926.* године и Душана Радића у *Сонати леста за клавир из 1950.* Циљ рада је да појединачно и упоредо прикаже три начина испољавања песме *Цвеће цафнало*; код Мокрањца на основи романтичне хармоније, а код Милошевића и Радића који, свако на свој специфичан начин и са изразито личном хармонским и формалним решењима, парафразирају поменути весму. За изворни модел парафразе обојица користе Мокрањчеву обраду песме *Цвеће цафнало*.

Јасна Вељановић

Универзитет у Крагујевцу

Филолошко-уметнички факултет

Одсек за музичку уметност

Катедра за музичку теорију и педагогију

jasnaveljanovic@gmail.com

АРИЈА У КЛАВИРСКИМ ДЕЛИМА НЕМАЧКИХ БАРОКНИХ КОМПОЗИТОРА: КЛАСИФИКАЦИЈА ФОРМЕ И СПЕЦИФИЧНОСТИ ГРАЂЕ

У раду ће се разматрати форма барокне арије у свитама и појединачним комадима за клавир. Истраживачки узорак обухватаће дела следећих композитора: Јохан Пахелбел (*Johann Pachelbel*), Јохан Каспер Фердинанд Фишер (*Johann Casper*

Ferdinand Fischer), Јохан Јозеф Фуке (*Johann Joseph Fux*), Јохан Кунцау (*Johann Kuhnau*), Јохан Хајнрих Бутстет (*Johann Heinrich Buttstett*) Јохан Матезон (*Johann Mattheson*), Георг Филип Телеман (*Georg Philipp Telemann*), Кристоф Граупнер (*Christoph Graupner*), Јохан Себастијан Бах (*Johann Sebastian Bach*) и Георг Фридрих Хендл (*Georg Friedrich Händel*). Направиће се класификација форми у циљу сагледавања најчешће заступљених формалних образаца. Са нарочитом пажњом ће се сагледавати грађа њихових делова. С обзиром на то да арија у барокиним свитама представља архитектонску форму, претпоставља се да она тежи песменим формама и периодичности грађе делова. Међутим, први делови ових дводела или тродела најчешће изговори реченица у којима друга реченица нагло започиње у циљном тоналитету, односно тоналитету 'друге теме'. Циљ овога рада је да докаже да се у оним аријама написаним у форми барокиног дводела или тродела, често може уочити и сонатни принцип, а цела форма одредити као осцилирајућа између песмености и сонатности, односно архитектоничности и еволутивности.

Мирјана Веселиновић Хофман

Универзитет уметности у Београду

Факултет музичке уметности

Катедра за музикологију

myveselice@eunet.rs

МУЗИЧКА ТИШИНА У КОМПОЗИЦИЈИ ОНА ИВАНЕ СТЕФАНОВИЋ КАО ИЗРАЖАЈНО И ЗНАЧЕЊСКО ПОЉЕ ДВОСТРУКОСТИ НИВОА ИНСПИРАЦИЈЕ ТРАДИЦИЈОМ

У овом раду реч је о схватању тишине у композицији Иване Стефановић *Она* за женски глас, флауту, клавир, виолончело и траку (2008), као драматуршког средства путем којег се – и контекста у којем се – отеловљује двоструко ниво инспирације традицијом и њене значењске интерпретације.

Композиција је писана на текст из драме *Хасанагића* Љубомира Симовића, која представља пипчев уметнички одиз на садржај истоимене народне баладе, на психолошку и друштвену проблематику коју она обухвата. Ивана Стефановић користи фрагмент те драме као конкретан вербални материјал за своју композицију, третирајући га као оличујући за драму и управо њиме симболишући и свој доживљај драмског текста у целини. Она то чини пре свега с обзиром на оне његове психолошке садржаје и валере који спојим емоционалним набојем и снагом метафоре којом су изражени најречитије разоткривају своје узроке и своју судбину у суровости патријархалног породичног и друштвеног, хијерархијског и обичајног устројства и права „из времена баладе”. На тај начин, делом *Она*, Ивана Стефановић предочава два нивоа односа према извору своје инспирације, који се у том делу суштински повезују али и 'степенују' с обзиром на непосредност односно посредност 'референце'. Тако Симовићева драма представља ону 'првостепену' референцу на коју се ауторка *непосредно* ослања и са којом музички *непосредно* резонира. При томе је сама балада њена 'другостепена' али као таква и нужна референца јер је *непосредно* посредована самом драмом: за драму је, дакле, балада 'првостепена' извор уметничких подстицаја.

У самој музичкој драматургији композиције *Она*, смисао тог односа између оног непосредног, 'првостепеног' и оног посредног, 'другостепеног', сублимише се у значењском потенцијалу музичке тишине.

Борислава Вучковић

Полоприредна школа са домом ученика ПК Београд

vborislava@yahoo.co.uk

РЕПОВАЊЕ *МОЈЕ ПРИЧЕ* И ИСТОРИЗАЦИЈА СЈЕЊАЊА

Ретроспективно аутобиографско, аутентично епско сјењање Немање Максимовића (М.А.Х.) у *Мојој причи* лична је историја аутора рођеног у Книну 1981. и *избјеглог* у Београд 1995. године, преведена у савремену форму популарног реп музичког жанра. Ова прича је, семиотичким језиком речено, *траг сјењања*, односно *индекс* (непосредни доживљај) – знак детерминисан својим динамичким објектом на темељу стварне везе у којој с њим стоји. *Историцист* и *нефикционалист* везују *причање* у ритму овог текста и за жанр репа (*keeping it real*) и за најважнију врсту нарочне (узмеће) српске књижевности – епску пјесму. Сјењање (*mnemosis*) на дјетњство и памћење трауме рата деведесетих те суочавање с њима јесте покушај једне *модерне* индивидуе да се *буди свијета да форма и извуче из хаоса* (Атали [Jacques Attali]) у *наљу* популарне културе, обликовањем поткултурног идентитета у оквиру субјезичке варијације српског језика, кроз толерантни национални и вјерски идентитет и *разлику* (*distinction*) у односу на *другог*. Према пјесма припада популарном музичком жанру, тема и мотиви би се могли интерпретирати у оквиру жанра књижевног свједочанства (*testimonial literature*) и наше, *још увијек несавладане прошлости, као што је то хаоскауст за Нијемце, Јевреје и остатак свијета*, према оцјени Јулије Матејић, што отвара питање дискурса српских *избјегличких постгенерација*. Утолико реповање Немање Максимовића у *Мојој причи* испуњава одговорност да се пренесе садржај наслеђа и ствара осјећање припадности, по коме се, према мишљењу Катроге (Fernando Catroga), појединци препознају унутар цјелокупног родословља које полаже право да се, без превидања континуитета, пројектује и на будућност.

Невена Ј. Вујосевић

Универзитет у Крагујевцу

Филолошко-уметнички факултет

nvenavujosevic@gmail.com

ВИЗУЕЛИЗАЦИЈА МУЗИЧКОГ САДРЖАЈА КАО БИТАН ФАКТОР У ПРОЦЕСУ АКТИВНОГ СЛУШАЊА МУЗИКЕ. ПОРТУГАЛСКО-БЕЛГИЈСКА СТУДИЈА

Чланак приказује основне идеје истраживачке студије Јоса Вујтака (Jos Wuytack, 1935), белгијског музичког педагога, приликом процеса рада на активном слушању музике код деце немужичара. Почетком седамдесетих година прошлог

вева, овај педагог развио је стратегију у подучавању деце немузичара да слушају, разумеју и, најзад, науче да уживају у класичној музици. Његов приступ оваквој проблематици истиче подједнаку важност физичке и менталне ангажованости појединца, у моментима пре и за време слушања одређеног музичког дела. Позорност се ставља на визуелну перцепцију музичког садржаја уз чију помоћ се, даље, поспешује и сама музичка перцепција.

Аутори португалско-белгијске студије, Јос Вуитак и Граса Боал Паљенрос (Grasa Boal Palheiros), своје истраживање заснивају на *музикограму* – својеврсном графичком приказу музичког дела, помоћу којег ученици, поред осталих музичких елемената, могу успешније да опажају чак и његову форму и структуру. Посредством, дакле, визуелне презентације музичких елемената (који су представљени различитим бојама, геометријским фигурама и симболима), музички садржај ученицима постаје „доступнији“. На овај начин, истичу аутори, унапређује се и музичка меморија појединца.

Данијела Здравих Михаиловић
Универзитет у Нишу
Факултет уметности
Одсек за музичку уметност
Катедра за теоријске предмете
dzdravicmihailovic@yahoo.com

ПЕДАГОШКИ ПРИСТУП ТУМАЧЕЊУ ЕСТЕТСКОГ ДОЖИВЉАЈА МУЗИКЕ

Бројне теорије везане за естетски доживљај уметничког дела пружају могућност његовог различитог схватања. У педагогији, овај термин се најчешће користи у области естетског васпитања и то као синоним за доживљај *музички делов* при чему се, готово увек, узима за наставу Музичке културе у нижим разредима основног образовања. Према ставовима педагога, естетски доживљај садржи емоционално и интелектуално оцењивање уметничког (музичког) дела и, као такав, редовно је заступљен у наставној пракси основног образовања. Међутим, када је реч о стручном музичком образовању, естетски доживљај музике постаје маргинализован, јер се у наставној пракси у корист интелектуалног, емоционално оцењивање потискује 'у други план'. Сматрамо да је веома важно указати на извесне недостатке актуелне наставне праксе у средњем музичком образовању, али и понудити могућност шире примене овог термина.

Весна Здравковић
Александар Стојадиновић
Универзитет у Нишу
Учитељски факултет у Врању
vesszdravkovic@gmail.com
stojadinovicaleksandar@gmail.com

ТРАДИЦИЈА КАО ОСНОВА МУЗИЧКОГ ОПИСМЕЊАВАЊА У РАЗРЕДНОЈ НАСТАВИ

Неправилан однос према традицији најочигледнији је у појединим уџбеницима за предмет Музичка култура од првог до четвртог разреда основне школе, што доводи до проблема у реализацији наставних садржаја од стране учитеља који нису довољно оспособљени за извођење такве наставе. Из тог разлога, од велике важности је указати на улогу музичке традиције у процесу описмењавања, јер је то, свесни смо тога, период првог контакта ученика са разумевањем потног текста, када се од њих стварају будући поштоваоци и љубитељи музичке уметности.

Ана Живчић
Универзитет уметности у Београду
Факултет музичке уметности
Докторске студије етномузикологије
anazivcic@yahoo.com

СТЕПЕН ТРАНСФОРМАЦИЈЕ ИНТОНАЦИОНИХ ОБЕЛЕЖЈА ВОКАЛНЕ ТРАДИЦИЈЕ СРБА НА ПЕШТЕРСКО-СЈЕНИЧКОЈ ВИСОРАВИ

У фокусу овог рада је степен трансформације вокалног музичког израза у дијахроничком процесу на примеру три интонациона модела песама Срба на Пештерско-сјеничкој висоравни. Њихова анализа и компарација узроковала је промишљање о интонацији као појму који се испољавава важним за идентификацију пештерске вокалне традиције. У том смислу, теоријска поставка Бориса Владимировича Асафјева, *теорија интонације*, пружила је неопходан ослонац у теоријско методолошком профилисању ове теме. Управо разумевање интонације као „звучања које је већ оформљено у систем фиксираних звучних односа тонова и тоналности у памћењу“ (Асафјев) усмерава пажњу на кључно питање очувања музичког „записа“ у традиционалном усменом предању. Разматра се на који начин и у којој мери се један интонациони модел модификује у времену. Које су музичке компоненте показатељи нивоа промене, а које обезбеђују препознатљивост и козистентност одређеног интонационог модела као парадигматске јединице које одређују вокалну традицију датог географског подручја?

Миријана Живковић

Универзитет уметности у Београду

Факултет музичке уметности

miziv@yahoo.fr

ЗАОСТАВИШТИНА ЈОСИПА СЛАВЕНСКОГ У БИБЛИОТЕЦИ ФАКУЛТЕТА МУЗИЧКЕ УМЕТНОСТИ У БЕОГРАДУ

Музиком Јосипа Славенског почела сам да се бавим средином седамдесетих година прошлог века, а када је, 1980. године, умрла његова удовица професор Милана Славенски, ангажовала сам се у попису његове рукописне заоставштине. У току пописа откривен је низ до тада непознатих остварења овог композитора, док је за нека дела утврђено да нису постојала, иако се помињу у свим ранијим историјама југословенске музике. Иако је своједобно писано о томе, желела сам да на једном месту изложим своја сећања на почетак, ток и резултате ове акције, као и на подухват штампања сабраних дела Јосипа Славенског, који се одвијао у сарадњи Удружења композитора Србије и Друштва складатеља Хрватске све до деведесетих година, када се заједничка држава распала.

Рукописна заоставштина Јосипа Славенског данас се чува у библиотеци Факултета музичке уметности у Београду.

Издавач

Академија умјетности Универзитета у Бањој Луци
Академија наука и умјетности Републике Српске
Музиколошко друштво Републике Српске

За издавача

Проф. др Луца Кецић, декан Академије умјетности
Проф. др Рајко Кузмановић, председник Академије наука и умјетности Републике Српске
Проф. др Саша Павловић, председник Музиколошког друштва Републике Српске

Уредници

Др Соња Маринковић
Мр Саяда Долик

Дизајн корица и прелом

Владимир Клепић

Штампа

АРТ ПРИНТ

Тираж

100

Издавање програма симпозијума омогућило је Министарство науке и технологије Владе Републике Српске

Бања Лука

2013

CIP - Каталогизација у публикацији
народне и универзитетске библиотеке
Републике Српске, Бања Лука

781.7(083.7)
781.7(048.3)
781.031.4(048.3)

МЕЂУНАРОДНИ НАУЧНИ СКУП ТРАДИЦИЈА КАО ИНСПИРАЦИЈА
(2013 ; Бања Лука)

Владо С. Милошевић : етномузиколог, композитор
и педагог : апстракте / Међународни научни скуп
Традиција као инспирација, Бања Лука, 12. и 13.
април 2013. : [уредници Соња Маринковић, Саяда
Долик]. - Бања Лука : Академија умјетности :
Академија наука и умјетности : Музиколошко друштво
Републике Српске, 2013 (Бања Лука : Арт принт). -
64 стр. : 21 цм

Тираж 100.

ISBN 978-99938-27-11-5

C06155.06-10.3630872

Покровителѝ

Влада Републике Србије
Министарство просвете и културе
Министарство науке и технолозије

Град Нови Луда

ISBN 978-99938-27-11-5

9 789993 827115